

Rozvíjení dovedností dětí ve věku 6-9 let v hudebním kroužku při DDM ve Vizovicích

Bc. Helena Pšenčíková

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Helena PŠENČÍKOVÁ**

Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Rozvíjení dovedností dětí ve věku 6 – 8 let
v hudebním kroužku při Domě dětí a mládeže ve
Vizovicích**

Zásady pro vypracování:

Vymezení tématu.

Vyhledání a zpracování odborně zaměřené literatury.

Vymezení výzkumného vzorku a využití metod kvalitativního výzkumu.

Formulace závěrů šetření.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HENDL, J. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. 1.vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B. a kol. Pedagogika volného času. 3.vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

SEDLÁK, F. a kol. Didaktika hudební výchovy I. 2.vyd. Praha: SPN, 1988.

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. Pedagogika pro učitele. 1.vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **17. února 2009**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. května 2009**

Ve Zlíně dne 17. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 6.3.2009.....

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na děti mladšího školního věku a jejich rozvoj hudebních schopností. Teoretická část se zabývá rozumovou vyspělostí, citovým a sociálním vývojem dětí v období mezi šesti až devíti lety a popisuje hudební schopnosti a dovednosti. Praktická část obsahuje šetření o výzkumu hudebnosti dětí a její závislosti na rodinném prostředí. Šetření bylo provedeno s dětmi ze zájmového kroužku "Hra na zobcovou flétnu", který děti navštěvovaly v Domě dětí a mládeže Zvonek ve Vizovicích.

Klíčová slova: charakteristika dítěte mladšího školního věku, hudební schopnost, hudební dovednost, hudební nástroj a dítě

ABSTRACT

This diploma thesis is focused on younger primary school children and development of their musical abilities. The theoretical part deals with intellectual maturity and emotional and social development of children between the age of six and nine and describes their musical abilities and skills. The practical part contains the results of the research of children's musicalness and its dependence on the family background. The research was made with the children from a hobby group "Playing the soprano recorder", which they attended in the House for Children and Youth Zvonek in Vizovice.

Key words: characteristics of a younger primary school child, a musical ability, a musical skill, a musical instrument, a child

Za laskavé vedení, odborné konzultace a pomoc děkuji vedoucí práce Ing. Mgr. Svatavě Kašpárkové, Ph.D. a všem rodičům i dětem, kteří se ochotně zapojili do mého průzkumu.

Motto:

*"Výchova hudbou je nejúčinnější, neboť rytmus a harmonie pronikají do hlubin duše
a propůjčují jí svůj půvab."*

Sokrates

Prohlašuji, že jsem na celé diplomové práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

OBSAH

ÚVOD	9
• TEORETICKÁ ČÁST	10
1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	11
1.1 ROZUMOVÁ VYSPĚLOST.....	11
1.1.1 Vnímání.....	11
1.1.2 Pozornost	12
1.1.3 Paměť.....	12
1.1.4 Představivost	13
1.1.5 Myšlení.....	13
1.1.6 Řeč.....	14
1.1.7 Aktivity dítěte	14
1.2 CITOVÝ VÝVOJ.....	15
1.3 SOCIÁLNÍ VZTAHY	16
1.3.1 Vztahy s rodiči.....	16
1.3.2 Vztahy se sourozenci	17
1.3.3 Vztahy s vrstevníky.....	18
2 PERIODIZACE HUDEBNÍHO VÝVOJE	19
2.1 OBDOBÍ MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	19
3 PŮSOBNÍ HUDBY NA ČLOVĚKA	21
4 HUDEBNÍ SCHOPNOSTI	23
4.1 KLASIFIKACE HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ	23
4.1.1 Schopnosti hudebně sluchové.....	23
4.1.2 Schopnosti psychomotorické.....	24
4.1.3 Schopnosti analyticko-syntetické.....	24
4.1.4 Schopnosti hudebně intelektové	24
5 HUDEBNÍ DOVEDNOSTI	26
6 PŘEDPOKLADY DĚTÍ HRY NA ZOBOCOVOU FLÉTNU	27
6.1 TĚLESNÉ PŘEDPOKLADY	27
6.2 PSYCHICKÉ PŘEDPOKLADY	27
6.3 POVAHOVÉ PŘEDPOKLADY	28
• PRAKTICKÁ ČÁST	29
7 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	30

7.1	CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ.....	30
7.2	CÍL VÝZKUMU	31
7.3	VÝZKUMNÝ SOUBOR	32
7.4	METODOLOGIE	32
7.5	VÝSLEDKY ŠETŘENÍ.....	37
	ZÁVĚR	48
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	52
	SEZNAM TABULEK	53
	SEZNAM PŘÍLOH	54

ÚVOD

Téměř před dvaceti lety, kdy počítačové technologie tolik nezahltily svět, tak jako dnes, volný čas dětí vypadal zcela jinak. Děti byly častěji na čerstvém vzduchu, více si povídaly s rodiči, s babičkou sbíraly bylinky, s dědou chodily do lesa na houby. Mezi sebou si hrály na slepou bábu, schovávanou, indiány nebo kovboje, také zpívaly různá říkadla a rozpočítadla, lezly po stromech a zároveň často pomáhaly rodičům s domácími pracemi nebo s činnostmi kolem domu. Avšak v dnešní době je situace jiná. Pro děti je nyní nejvíce populární internet a hry na počítači, než zábava v kolektivu svých vrstevníků a kamarádů. Důkazem tohoto tvrzení je má činnost s dětmi. Ve chvíli, kdy dětem navrhuji, abychom si zahráli např. vybíjenou, nebo si společně zazpívali některou „ukazovačku“, slyším odezvu: „To je nuda. Lepší je hrát střílečky na playstationu!“ Tento přístup dětí mě překvapuje.

Vstup dítěte do školy s sebou přináší změny ve způsobu života (učí se dodržovat pravidelný denní program, začíná dbát na povinnosti, které si nemůže odpustit), i v sociálních vztazích (velkou část dne tráví mimo rodinu, poslouchá příkazy dalších dospělých lidí). Za příznivých podmínek rodina povinnosti dítěte respektuje. Dítě má své klidné místo pro přípravu do školy a samozřejmě také na své školní pomůcky. Dítě tak přijímá novou roli žáka, která se stává významným mezníkem v jeho životě. Veškeré učební činnosti kladou na dítě zvyšující se nároky na rozvoj senzomotoriky, paměti, myšlení, intelektu, pozornosti, sebeovládání, a tím rozvíjí všechny aspekty osobnosti. Výkon dítěte ve škole je hodnocen učiteli i spolužáky a výsledky jsou součástí jeho sebehodnocení a sebepojetí. Hry se v tomto věku stávají složitějšími, s přesnými pravidly. Dítě se také učí jednat podle příkazů a zákazů rodičů, aby mohlo získat odměnu (pochvalu) nebo se dokázalo vyhnout trestu. Postupně je dítě stále více ovlivňováno širším společenským prostředím a médii - časopisy, knihy, televize a v neposlední řadě se zde řadí internet.

Rozvíjet schopnosti dětí správným směrem, je pro budoucnost lidského života důležitým úkolem. Proto je nepostradatelné zabývat se i hudební problematikou. S hudbou se setkáváme téměř denně, už od doby kdy jsme odpočívali v matčině lůně. Odborníci potvrzují, že hudba a hra na hudební nástroje podporuje pozitivní sociální chování, rozvíjí inteligenci, posiluje výkon obou hemisfér mozku, působí jako prevence proti roztržitosti a celkově tak pozitivně ovlivňuje tělo, vědomí i podvědomí. (internetový zdroj: <<http://www.rodina.cz/clanek4005.htm>>)

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

Etapa mladšího školního věku začíná **vstupem dítěte do školy**, tedy v šesti letech. Dítěti škola velmi rychle rozšiřuje obzory, o kterých dříve nemělo ani tušení. Urychluje rozumový vývoj a tím jej učí myslet novým způsobem. Hra, která byla dosud hlavní náplní života dítěte, je vystřídána školními povinnostmi, které s sebou nesou vyšší nároky na kázeň, na schopnost odložit uspokojení okamžitých potřeb nebo na úsilí se ovládnout a nedělat něco jiného než je po dítěti vyžadováno. Horní věková hranice tohoto období je nejčastěji uváděna v jedenácti letech. V té době obvykle končí psychická i biologická harmonie a připravují se převratné změny, a také se mění ráz školního vzdělávání. (Říčan, 1989, s. 157)

1.1 Rozumová vyspělost

1.1.1 Vnímání

Kvalita vnímání u dětí je ovlivněna tím, jak vysoká je úroveň poznávacích procesů, poznatků, prožívání i motivace.

Čačka (2000, s. 114) uvádí, že nahodilost a nesouvislost vnímání z počátku dětství je postupně vystřídána větší analyticitou a systematickostí, která dospívá k hlubšímu a komplexnějšímu porozumění situaci jako celku.

Binet popisuje proces vývoje vnímání u dětí takto:

- a) **Stádium předmětů** – malé děti se nejdříve nesystematicky orientují na jednotlivé útvary celku (například: Okénko, židlička, hrníček, babička.). Jde o pouhý výčet předmětů bez pochopení celkového smyslu děje.
- b) **Stádium činností** – děti již předměty adekvátněji popisují a charakterizují, ale z celku dokáží postihnout jen dílčí aktivity a vztahy (například: Děti leží, babička vypráví, něco se vaří.).
- c) **Stádium vztahů** – děti už jsou schopny dospět k ucelenějšímu a pronikavějšímu pochopení vztahů a smyslu vnímané situace (například: Babička se zapovídala a něco se jí připaluje.). (Čačka, 2000, s. 114)

1.1.2 Pozornost

Vývoj pozornosti je závislý na zralosti centrální nervové soustavy (dále jen CNS). Dostatečná zralost CSN poskytuje lepší využití dětských schopností a to díky kvalitnější koncentraci pozornosti. Zralejší dítě vydrží déle pracovat a je schopno se lépe soustředit. (Vágnerová, 2000, s. 136)

U mnohých žáků závisí intenzita i stabilita pozornosti na jejich **vhodné motivaci** i pestrosti hodiny. Délka pozornosti při méně poutavé činnosti ve věku sedmi až deseti let trvá nejvýš 20 – 30 minut. Od jedenácti let jsou žáci schopni vykonávat nudnou činnost až 40 minut. Na prvním stupni základní školy se mění rozsah pozornosti. U dítěte roste počet prvků postřehnutelných v jednom okamžiku ze 4 – 5 až na 6 – 7. (Čačka, 1996, s. 60)

„Systematická a podnětově bohatá výuka může významně podpořit vývoj záměrné pozornosti, která je nezbytná jak pro osvojování nových vědomostí, jejich vštípení v paměti, tak i pro rozvíjení myšlení.“ (Lisá, 1986, s. 197)

1.1.3 Paměť

Říčan (1989, s. 160) předkládá, že rozum školáka se stává nejen výkonnějším, ale má také větší vládu nad tím, co dělá. Například paměť funguje lépe proto, že nad ní tolik nevládnou dětská přání a city, ale je řízena střízlivým realismem.

Vědomé zapamatování poznatků je pro dítě něčím novým a nepřírozeným. Je tedy lepší a účinnější vycházet z toho, co děti chápou a co je zajímá. V raném dětství byla paměť úzce spojena s vnímáním, které přinášelo hlubší zážitek než převážně mechanicky osvojované učivo v prvních ročnících školní docházky. Proto uplatněním co nejvíce analyzátorů, při utváření představ, zvýšíme poutavost látky, zároveň rozsah a trvalost paměťových stop. Z tohoto důvodu je zpočátku vhodnější **názorný obraz**, než pouhý verbální výklad látky. (Čačka, 1996, s. 61)

Zlepšování paměti ve školním věku je zapříčiněno jednak větší bohatostí již osvojených znalostí, ale i tím že školní dítě začíná samo využívat různých záměrných **paměťových strategií**. Zhruba do pěti let děti spontánně žádné paměťové strategie netvoří, ale kolem 6 – 7 let už začínají používat strategii opakování, to znamená, že materiál určený k zapamatování si dítě pro sebe neustále dokola opakuje. Později nastupují další strategie, například

logická organizace materiálu, používání mnemotechnických pomůcek a jiné. Tyto strategie se ještě i v dospělosti zdokonalují a zjemňují. (Langmaier, 2006, s. 124)

1.1.4 Představitost

Podle Matějčka (1989, s. 225) na začátku školní docházky dětem ještě velmi často splývají hranice mezi skutečností a vlastní fantazií. Pohádky jsou ještě velmi oblíbené, protože fantazie pomůže dítěti přenést se do jiných světů a překonat všechny logické nesrovnalosti.

Postupně představy dětí ztrácí svou subjektivitu – oddělení „já a svět“, a s narůstající převahou reality ustupuje i osobní emoční náboj. Dětskou tvořivost a iniciativu dusí také velké množství hotových odpovědí. (Čačka, 1996, s. 62)

„Stejně tak jako je fakt, že všichni učitelé jsou bez ohledu na svůj vyučovací předmět vlastně učiteli jazyka, je pravdou i poznatek, že všichni učitelé jsou také učiteli tvořivosti. To platí pro přírodní vědy stejně jako pro předměty z oblasti umění.“ (Fontana, 2003, s. 138)

1.1.5 Myšlení

Škola přiměje dítě, aby více přemýšlelo. Při zvládnutí školní látky se dítě učí myšlenkovým obrátům, které se stávají běžnou rutinou a proto je může různě kombinovat a skládat ve větší celky. Tímto způsobem se myšlení zrychluje a je stále efektivnější a hlubší. Dítě může uvažovat složitěji také proto, že dokáže v mysli zachytit více informací najednou. (Říčan, 1989, s. 160)

Proces vývoje myšlení popisuje Lisá (1986, s. 196) jako postup od konkrétního, názorného myšlení, uvažování, přes vztahovou abstrakci k nenázorné abstrakci, která umožňuje logické úsudky mimo spojení se skutečností. Tím, že dítě samostatně řeší otázky, o kterých musí přemýšlet, se učí myslet a chápat příčinné vztahy mezi nimi. Až do věku deseti let převládá operační myšlení, to se vztahuje k předmětům, které si může názorně představit.

Zpočátku se tedy děti opírají jen o vlastní zkušenosti s manipulací s věcmi a kontakty s lidmi. V první třídě děti mezery ve znalostech doplňují vlastními úvahami a fantastickými domněnkami (například: Co je velké, je také těžké a nemůže tedy plavat. Jehla přestože je malá, neplave, protože propíchlá vodu.). Logické myšlení však postupně získává stále

větší prostor. Ve druhé třídě dítě dokáže logicky popsat skutečnost, ale pouze při úvahách o něčem konkrétním a názorném. Proto je důležité školní učivo doplňovat názornou demonstrací, a zároveň tak, aby se dítě aktivně zapojilo. Postupně se zpřesňuje i logika porozumění fyzikálním jevům až po osvojení jejich principů. Problémem zůstává oddělení pojmu váhy a velikosti (například: Pochopí-li dítě, že vše dřevěné plave bez ohledu na velikost, a také, že jehla se nutně potopí, protože je vyrobena ze železa. Vyvolá u něj nové rozpaky otázka – Jak to, že plave loď, která je velká a železná?). (Čačka, 2000, s. 120)

1.1.6 Řeč

Formulace jakékoli myšlenky vyžaduje určitou formu verbálního sdělení, pro které je důležitý **rozsah slovní zásoby** dítěte a zároveň závisí i na způsobu jejího vyjádření. Děti mladšího školního věku vstupují do první třídy s průměrnou slovní zásobou 2500 – 3000 slov, kterých dítě nestejněměrně používá. Tato slovní zásoba se postupně rozšiřuje a obohacuje, vlivem nových poznatků získaných ve škole a v rodině. Je však velký rozdíl mezi tím, kolik slov dítě pasivně zná a kolik jich, v komunikaci s ostatními, ve skutečnosti užívá, proto je zachycení slovní zásoby velmi obtížné. (Lisá, 1986, s. 197)

Během dětství můžeme pozorovat, že se mění nejen počet slov, ale především hloubka jejich chápání. Slovní zásoba tak nenarůstá jen kvantitativně, ale i kvalitativně. Též živě plynoucí řeč, která je charakteristická pro děti, při sdělování svých zážitků, poněkud ztrácí svou barvitost. Důvod je především ten, že děti jsou nuceny k samostatnému vyjadřování, převážně psanou formou. (Čačka, 2000, s. 128)

1.1.7 Aktivity dítěte

Dítě mladšího školního věku své činnosti a zájmy často střídá. Volba her i aktivit je mezi sedmým a osmým rokem nahodilá. Převažuje v ní spontánnost a od jednoduché fantazijní představy přechází k prolínání fantazie s reálnými prvky.

Nejčastější aktivitou dítěte se stává **hra**, která představuje důležitý prvek jak v rozvoji jeho osobnosti, tak v rozvoji jeho dovedností. U chlapců často převažuje technické zaměření v konstrukčních hrách, zatímco dívky vyhledávají hry se sociálním zaměřením z oblasti mezilidských vztahů. (Lisá, 1986, s. 194)

Hutchinson popisuje čtyři stupně zájmové orientace, které jako by popisovaly posloupnost vývoje lidské civilizace:

1. Lovecké zájmy – honičky a boj.
2. Pastýřské zájmy – stavba chýší, péče o zvířata.
3. Zemědělské zájmy – pěstování rostlin.
4. Obchodní zájmy – měření, vážení, výměna zboží.

(Čačka, 2000, s. 152)

1.2 Citový vývoj

U dítěte školního věku dochází k rozvoji emocí, které souvisí se sebehodnocením i s hodnocením jiných, zejména vrstevníků. **Ústup egocentrismu**, který byl do této doby v popředí, a sociálně podmíněný tlak na dobrý školní výkon, posiluje tendenci srovnávat sám sebe s ostatními. (Vágnerová, 2004, s. 165)

Jak uvádí Lisá (1986, s. 193), spočívá citová oblast mladšího školáka na struktuře jednoduchých citů, které vyplývají ze sebecitu ve formě **dětské ctižádosti a soutěživosti**. Dítě touží po uplatnění ve skupině svých vrstevníků, chce být chváleno a velice se ho dotýká napomínání a pohanění. Sebecit školáka pramení především ze školních úspěchů a z měřitelných výkonů v zájmových činnostech, ve hrách a ve sportu. Zároveň rád vyhledává situace a prostředí, které s sebou nese radostné povyražení a komické prvky. Umí se radovat z dáreků a odměn a je šťastný z pochvaly a z uznání.

Podle Čačky (2000, s.130) jsou **city dětí krátké**, zato ale **velmi intenzivní**. Děti prožívají zcela přirozeně prudké city hněvu, strachu, lítosti nebo žárlivosti, obzvláště v situaci, kdy jim na něčem hodně záleží.

Postupně je dítě schopno své emoce lépe zvládat, tím, že se naučí svým pocitům v dané situaci lépe rozumět. Dítě emoční reakci potlačuje, dokud si není zcela jisto reakcí okolí. Příkladem může být předškolák, který při příchodu domů rodičům nadšeně vypráví, že kamarád má doma právě narozená štěňátka a jedno z nich si on už zamluvil. Pokud uslyší od rodičů zamítavou odpověď, je jeho zklamání stejně bouřlivé jako jeho původní nadšení. Příště bude vyprávění školáka diplomatictější a výbuch radosti přijde až po získání souhlasu od rodičů. (Langmaier, 2006, s. 131)

U dítěte se projevuje značná **citová ovlivnitelnost**. Emocionální stránka ve velké míře ovlivňuje úspěšnost a spokojenost žáků. Citový rozvoj a postupná schopnost sebepoznání souvisí s kognitivním vývojem. Rozvíjí se vyšší city – etické, estetické, intelektové, sociální. Hodnotová orientace a sociální kontrola je nestálá, a závislá na situaci a autoritě. Postupně se sociální normy morálního cítění upevňují, mimo abstraktních hodnot (heteronomní morálka, příkazy dospělých, se kolem 8. roku mění na autonomní – dítě uznává určité jednání za správné či špatné samo, bez ohledu na autoritu). (Čížková, 2003, s. 97)

1.3 Sociální vztahy

„První krok dítěte do školy znamená vstup na obávanou pevninu nových poznatků, skrytých nebezpečí a nových sociálních rolí. Způsob, jakým se dítě s touto skutečností vyrovnává, jak se adaptuje na nové a náročné podmínky, závisí na dosavadním celkovém duševním vývoji, zdravotním stavu, na stupni školní zralosti, s jakou do první třídy nastupuje“ (Lisá, 1986, s. 200)

Existuje celá řada lidí, kteří jsou pro vývoj malého dítěte jakýmkoli způsobem významní. Je to především rodina, pedagogové, vrstevníci a další osoby, se kterými se dítě pravidelně setkává. Ti všichni jsou pro něj bezprostředně důležití. (Bruceová, 1996, s. 103)

1.3.1 Vztahy s rodiči

Významné sociální a výchovné prostředí představuje pro rozvoj dítěte **rodina**. Má zásluhy na uspokojování potřeb všech svých členů – dětí i dospělých. Dítě je nevyčerpatelným zdrojem podnětů pro rodiče, je otevřenou budoucností, a při vzájemné komunikaci rodič získává specificky lidské zkušenosti. (Mertin, 2003, s. 204)

Rodina jako celek, **je útočištěm** před světem, který klade na člověka vysoké nároky, podněcuje honbu za úspěchem, je plný tvrdosti, přetvářky, anonymity. V rodinném prostředí je možné si nejrůznějším způsobem hrát, nezávazně se pohádat nebo si i zazpívat. Lidské vztahy jsou zde přednější než výkon a prestiž. Rodina je prostor upřímnosti, pravdivosti, otevřenosti a vzájemnosti. (Říčan, 1989, s. 173)

Podle Čačky (1996, s. 82), nejvíce do života dítěte zasahuje **matka**. Už v ranném dětství dítě citlivě rozlišovalo všechny projevy jejího nesouhlasu nebo souhlasu a snažilo se o dosažení její spokojenosti se sebou. Matka však zůstává významnou citovou oporou i u

dítěte školního věku. Jedině ona dokáže zharmonizovat drobné povinnosti a radosti každodenního života tak, aby dítě mohlo večer spokojeně usínat. V matčině přítomnosti se dítě chová častěji dětinsky, aby si odpočinulo od vyspělosti, o kterou usiluje jinde. Rodinná atmosféra přinášející dítěti pocit bezpečí, štěstí a pohody usnadňuje výchovné ovlivňování i snahu dítěte napodobovat rodiče. Je důležité, aby si dítě v rodině osvojilo zdravý vztah k autoritě, ne vzdorovitý, ani otrocky podrobivý. Rodiče to často nejprve zkouší přátelsky a po neúspěchu, přecházejí k drsnějším metodám. Taková rozporná forma uplatňování autority pak může znesnadňovat dítěti zaujmout kladný postoj k vedení dospělými. Těžiště příklonu dítěte k matce, která vedle uspokojování potřeb, poskytuje i citovou oporu, se postupně přesouvá, zvláště u chlapců, na **vztah k otci**. Otec dokáže uspokojit jejich specifické poznávací zájmy, stejně tak i opravovat hračky. Chlapci tak získávají mužné postoje k výběru cílů, řešení nesnází a také i k ženám. Duševní vyrovnanost školního dítěte závisí na tom, zda se mu podaří přenést část důvěry z matky na otce. Nezájem, nedostatek času, tvrdost trestů, přehnaná autoritativnost, neúnosné požadavky na dítě od otce, by bylo velkou chybou.

1.3.2 Vztahy se sourozenci

Vztahy mezi sourozenci se ve školním věku začínají stabilizovat do určité podoby, která se až do puberty zpravidla nemění. Sourozenci ve školním věku mezi sebou často **soupeří**, ale také dokážou **spolupracovat** a vzájemně **se podporovat**. Jejich společné zážitky, ať příjemné nebo nepříjemné, je spojují. Chlapci tohoto věku nejčastěji vzpomínají, jak se s bratrem prali, dívky si spíše vybaví společnou účast na nějaké zábavě. Sourozenci se vzájemně ovlivňují i nepřímo, záleží jaký postoj k nim zaujímají rodiče. (Vágnerová, 2005, s. 281)

„Vztahy mezi sourozenci bývají citově vřelejší a vyrovnanější, pokud jsou k nim rodiče dostatečně citově vřelí, a pokud se k jednotlivým dětem chovají stejným způsobem. Riziko rozdílného rodičovského přístupu ve školním věku spíše narůstá.“ (Vágnerová, 2005, s. 281)

Postavení dítěte mezi sourozenci má odlišný dopad na charakter jeho vývoje. Velký rozdíl bývá v postavení nejmladšího a nejstaršího, a jiný vývoj bude i mezi jedináčkem a dítětem s více sourozenci. Přehnaná péče o **prvorozeného**, která pramení z malé zkušenosti rodičů, může v dítěti zanechat pocity menší sebedůvěry a nejistoty. Veselejším a samostat-

nějším, méně nervóznějším, ale často více podrobným se stává **druhé dítě**. Pozornost všech, rodičů i sourozenců přitahuje dítě nejmladší. Nejmladší dítě zároveň závidí starším příležitost k zábavě, která mu bývá ještě odpírána. (Čačka, 1996, s. 82)

V trojici sourozenců mívá **prostřední** dítě postavení, které se vyznačuje nenápadností, nevyhraněností a nevýznamností. Nedostává se mu mnoho výhod, je neambiciózní, přízpůsobivý, tolerantní, trpělivý a vytrvalý. O **jedináčcích** se zase často mluví jako o sobcích. Výzkumy ale ukázaly, že rozmazlenost jedináčků není pravdou. Protože i dítě bez sourozenců má dostatek příležitostí ke kontaktům s kamarády a není nuceno s nimi vycházet za každou cenu. (Čačka, 2000, s. 164)

1.3.3 Vztahy s vrstevníky

Pro školní dítě je důležité, aby si vytvořilo stimuly pro rozvoj pozitivního sebeobrazu. Na vývoj sebeúcty a sebedůvěry má značný vliv, jakou roli a pozici dítě zaujímá ve skupině vrstevníků. (Kohoutek, 2000, s. 142)

Čížková (2003, s. 98) uvádí, že v počátcích školní docházky se dítě více zajímá o sebe a vlastní úspěch a až později bere ohled na kolektiv třídy, získává vědomí sounáležitosti, společné odpovědnosti, rozvíjí se **kamarádké vztahy**. Vztahy ke spolužákům, na začátku školního věku, jsou spíše nahodilé, teprve ke konci tohoto období se objevují trvalejší vztahy přátelství a celá skupina se diferencuje. Dívčí a chlapecké skupinky se mezi sebou liší. V rámci školní docházky se chlapci vyznačují větší aktivitou, vykazují intenzivnější reakce, umí lépe přecházet z jedné činnosti na druhou. V porovnání s děvčaty jsou však méně schopni věnovat se dlouhodoběji jedné činnosti, jsou méně odolnější vůči rušivým vlivům a také jsou méně podrobní a vstřícní vůči požadavkům a příkazům učitele.

2 PERIODIZACE HUDEBNÍHO VÝVOJE

Následující dělení hudebního vývoje člověka je jen hrubou orientací, protože individuální rozdíly (například už v předškolním věku) jsou veliké a je obtížné je jednoznačně zařadit do určité časově vymezené etapy.

Členění hudební ontogeneze podle Sedláka (1989, s. 183):

1. Období předškolního věku (od narození do 6 let), ukončené vstupem dítěte do základní školy. Toto období dělíme dále na :
 - období nemluvněte a období batolete (od narození do 3 let)
 - období návštěvy mateřské školy (od 4 do 6 let)
2. Období mladšího školního věku (6 až 11 let)
3. Období středního školního věku (od 12 do 15 let)
4. Období staršího školního věku, dospělosti (od 15 do 20-22 let)

2.1 Období mladšího školního věku

„Vstup dítěte do školy je důležitým mezníkem v jeho biopsychickém a sociálním vývoji a vlivem soustavné hudební výchovy i v jeho rozvoji hudebním. Kvalitní hudební výchova podmiňuje a urychluje nejen hudební rozvoj, ale působí kladně i v psychice dětí.“ (Sedlák, 1989, s. 191)

Mladší školní věk přináší rozsáhlé možnosti pro estetický rozvoj a utváření estetického citění. Děti začínají projevovat zájem o zpěv, o hru na dětské i klasické nástroje, o reprodukovanou hudbu. **Hudební vnímání** ještě není ucelené. Dítě nedokáže zpočátku zachytit výškový pohyb melodie a někdy ani její rytmické členění. Dělá mu potíže rozlišit výškově blízké tóny. Ovšem jakákoliv názorná demonstrace hudební formy, zpřesňuje vnímání, především u jedinců s méně rozvinutým hudebním sluchem. (Sedlák, 1989, s. 194)

Citlivost k výšce tónu je základní vlastností hudebního sluchu, ten je u každého dítěte individuální. Odborníci v oboru muzikologie se shodují v tom, že citlivost pro výšku tónu se dá vylepšit tréninkem. A zvláště rychle se rozvíjí při hře na hudební nástroje, kde hráč musí výšku tónu sám vytvářet (smyčcové a některé dechové nástroje). Můžeme tedy říct, že hudební sluch se dá vycvičit. Dítě v tomto období nedokáže přesně chápat a pozná-

vat melodie, reprodukovat je a hodnotit jejich vokální provedení. Například zazpíváme-li dva rozdílné texty se stejnou melodií, dítě často nepozná, že jde o stejnou melodii. (Sedlák, 1988, s. 60)

Postupně **roste kapacita a funkce hudební paměti**. Už šestileté dítě je schopno zapamatovat si jednoduchý nápěv, reprodukovat neznámou melodii nebo si vybavit vnímané hudební útvary z minulosti. Díky rozvoji motorických schopností, umožňuje dítěti hru na klasickém hudebním nástroji. Také se zvyrazňují předpoklady hudebně nadaných dětí, které se v hudebních projevech i v tempu hudebního rozvoje výrazně odlišují od ostatních méně nadaných spolužáků. Vznikají hudební zážitky, které jsou uchovány po celý život. Též lze vhodnými podněty a motivací dále rozvíjet dětskou hudební tvořivost. Dítěti bychom tak měli nechat prostor pro vlastní seberealizaci, aby se neutlumila rozvíjející se fantazie a imaginace. (Sedlák, 1990, s. 303)

3 PŮSOBENÍ HUDBY NA ČLOVĚKA

Hudba byla odedávna považována za prostředek k sebereflexi a je spjata s působením na člověka, ovlivňuje jeho chování i nálady. Hudba je chápána především jako řeč, komunikace, prostředek sebevyjádření, a těmito prostředky umožňuje vytvářet vztahy s okolím. **Hudební zkušenost** vnímáme v několika rovinách. Může být receptivní (poslouchání), kreativní (hudební tvorba a produkce) a reproduktivní (hudební interpretace). (Zelevá, 2007, s. 40)

Hudba a hra na hudební nástroj, ovlivňuje člověka v těchto směrech (internetový zdroj: www.rodina.cz):

- **podporuje sociální chování**

Děti a mladiství, kteří hrají na hudební nástroje, vykazují harmoničtější chování ve společnosti než ti, kteří na žádný nástroj nehrají. Je doložena spojitost mezi klasickou hudbou a snížením agresivity.

- **rozvoj inteligence**

V Berlíně se během šest let trvající studie na základních školách zjistilo, že u dětí po čtvrtém roce školní docházky a pravidelné hře na hudební nástroje došlo k výraznému, jasně prokazatelnému zvýšení inteligence.

Rozšířená hudební výchova jednoznačně prospěla i sociálně diskriminovaným a v duševním vývoji méně podporovaným dětem.

- **výkonnost mozku**

Poslední biologické a neuropsychologické výzkumy dokazují, že poslech hudby a hra samotná podporují aktivitu a spojení mezi oběma hemisférami mozku.

Každá skladba je tvořena rytmem a melodií. V současnosti už víme, že melodie je zpracovávána pravou a rytmus levou hemisférou. Při hře jsou tedy obě hemisféry aktivizovány současně, což vede k jejich optimálnímu vyrovnání. Podobně bylo zjištěno lepší propojení obou hemisfér u muzikantů vlivem jejich dlouholeté hudební aktivity.

- **komplexní vývoj jako žádná jiná činnost**

Hra na hudební nástroj je jednou z nejobsáhlejších lidských činností. Už při hře jednoduchých skladeb se zapojují schopnosti jako intelekt (chápání), smysly a jemná i hrubá motori-

ka. Precizní koordinace rukou a prstů na strunách či klávesách vyžaduje perfektní zvládnutí jemné motoriky a prostorovou představivost.

Při hraní "z listu" je třeba rychle zpracovat extrémní množství informací (noty, takt, tempo, hlasitost, atd.). Abstraktní a komplexní myšlení je také zapojeno při poslechu právě hraného taktu. Při žádné jiné činnosti nemusí dítě činit současně tolik rozhodnutí jako při hře na hudební nástroj.

- **zaručená prevence proti roztržitosti**

Odborníci současně potvrzují, že hra na hudební nástroje vytváří předpoklady uplatnitelné ve vrcholném managementu: schopnosti týmové spolupráce, psychické vyrovnanosti, svědomitosti, kreativitě.

Mezi manažery a hudebníky existují podivuhodné podobnosti, neboť moderní management a muzicírování mají mnoho společného: nadšení, oddanost, klid, koncentraci, možnost sebe-realizace, odvahu, odpovědnost, schopnost vnímat a aktivně naslouchat. Není proto divu, že mnoho top-manažerů hraje na hudební nástroj.

„Muzicírování je "královskou cestou" výchovy. Cestou, kterou vzdělaný člověk kráčí ke svému cíli. Hudební výchova dává dětem především šanci pocítit hudbu všemi smysly, samostatně realizovat nabízené možnosti zpěvem, tancem, instrumentální hrou, improvizací, inscenací, meditací, interakční a komunikační hrou a mnoha dalšími způsoby poznávání a učení se, jež umožňují plně využít schopností a vloh.“ (internetový zdroj: <<http://www.rodina.cz/clanek4005.htm>>)

4 HUDEBNÍ SCHOPNOSTI

Hudební schopnosti můžeme obecně vysvětlit jako psychické struktury a vlastnosti jedince, které mu dovolují kontakty s hudbou, její vnímání a prožívání ale také všestrannou hudební činnost. Hudební schopnost je základní podmínkou k hudební činnosti, ve které se tato schopnost projevuje a zkvalitňuje. (Sedlák, 1988, s. 29)

4.1 Klasifikace hudebních schopností

Při klasifikaci hudebních schopností musíme vzít v úvahu, že hudební schopnost nelze popsat přímo, ale jen prostřednictvím takové činnosti, pro kterou tvoří předpoklad a ve které se projevuje.

Klasifikace hudebních schopností a jejich uspořádání nesmí vést k názoru, že hudební schopnosti jsou izolované, bez vzájemného vztahu ovlivňování. (Sedlák, 1988, s. 31)

Sedlák dělí hudební schopnosti na:

- **schopnosti hudebně sluchové**
- **schopnosti psychomotorické**
- **schopnosti analyticko-syntetické**
- **schopnosti hudebně intelektové**

4.1.1 Schopnosti hudebně sluchové

Hudebně sluchové schopnosti zajišťují **citlivost k rozlišování** jednotlivých vlastností **tónů**, jejich výšky, síly, délky, barvy.

Pokud dětem, které ještě nedokážou kontrolovat svůj hlas a neví, že tón je charakterizován výškou, silou (hlasitostí) a délkou, řekneme, aby zpívaly silněji, přidají sice na hlasitosti, ale zároveň začnou zpívat vyšší tóny. A naopak, když po nich budeme chtít, aby zpívaly potichu, většinou použijí hlubší tóny a zpomalí. Příčinnou je skutečnost, že děti málo zpívají a pletou si pojmy – vysoko/hluboko, silně/slabě, rychle/pomalou. (D'Andrea, 1998, s. 44)

4.1.2 Schopnosti psychomotorické

Zahrnují časové členění hudby jako je například **rytmus** nebo **tempo**. Psychicky regulují pohyby při vokálních a instrumentálních činnostech i při tělesných projevech v závislosti na hudbě. Jsou nezbytné pro vnímání a prožívání rytmu, pro jemnou motoriku prstů při hře na hudební nástroj nebo pro pohybové vyjádření rytmu.

Puls, rytmus je prvořadou součástí našeho života. Devět měsíců každého z nás, v mateřském lůně, konejšil a uklidňoval rytmus srdce. Pocit pokoje nám také přináší i pravidelné šumění vln na mořském břehu. Rytmus je tedy nezbytnou potřebou člověka. (D'Andrea, 1998, s. 13)

4.1.3 Schopnosti analyticko-syntetické

Tyto schopnosti tvoří základ hudebního vnímání. Patří mezi ně:

- **Hudební paměť** – schopnost v představě uchovat vnímanou hudbu, její informaci a znovu si ji vybavit v původní podobě.

Kvalita paměti není u různých lidí stejná. Jednomu stačí jeden poslech písně, aby si ji celou trvale zapamatoval, druhý se píseň dlouho učí a za krátký čas ji zapomene. Hra na hudební nástroje, hra na ozvěnu a podobné činnosti paměť procvičují. Dříve si lidé pamatovali mnohem více písní a to i velmi dlouhé (například balady). Právě tím, že spoléháme na oporu zápisu, se paměť zbavuje přebytečné zátěže a my zapomínáme. (Daniel, 1992, s. 10)

- **Tonální a harmonické cítění** – schopnost chápat harmonické funkce ve skladbě. Jsou důležité pro vnímání a provozování vícehlasé hudby.
- **Rytmičké cítění** – umožňuje vnímat a prožívat faktory časového členění hudby (rytmus, tempo).
- **Hudební představivost** – schopnost formovat hudební představy, přetvářet je a operovat s nimi v hudebních činnostech

4.1.4 Schopnosti hudebně intelektové

Hudebně intelektové schopnosti jsou předpokladem pro složitější hudební operace a pro náročnější poznávání hudby. Řadí se k nim:

- **Hudební fantazie** – na základě získaných hudebních představ a prožitků, umožňuje vytvářet nové hudební tvary a formy.

Nejvhodnější formou rozvíjení tvořivých schopností žáků je improvizace. Obecně se věří, že schopnost vytvářet nové originální hudební představy mají pouze vyvolení jedinci – skladatelé. Ale velké množství písní, výtvorů lidové tvořivosti prostého lidu, je důkazem, že tato schopnost je rozšířena u většiny obyčejných lidí. (Daniel, 1992, s. 10)

- **Hudební myšlení** – je důležité pro chápání a prožívání hudby a jiných složitých hudebních činností.

5 HUDEBNÍ DOVEDNOSTI

V předchozí kapitole jsme si vysvětlili, že hudební schopnosti jsou individuální psychické vlastnosti, které podmiňují úspěšnou hudební činnost. V praxi to znamená, že pěvecká činnost je podmíněna schopností rytmickou a intonační. Na hudební schopnosti navazují **hudební dovednosti**, které chápeme jako zautomatizované způsoby vědomé hudební činnosti, získané záměrným opakováním a cvikem. Například k nácviku písně je nejprve nutné, aby si žák uvědomil jednotlivé tóny a jejich spoje s tóny ostatními. Při pravidelném a systematickém opakování toto uvědomování roste a následně dochází ke zmechanizování tónových spojů. Hudební schopnosti a dovednosti jsou tím pádem na sobě závislé. (Lýsek, 1972, s. 13)

Podle Sedláka (1989, s. 202) umožňují vytvořené hudební dovednosti vykonávat rychlé a plynulé úkony nutné pro hudební činnosti, zdokonalit motoriku nebo koordinovat jednotlivé úkony. Například orchestrální hráč na základě upevněných dovedností zvládne rychle číst notový zápis, vykonávat odpovídající instrumentální pohyby, kontrolovat správnou výšku a kvalitu vytvořených tónů a současně sledovat sousední hráče instrumentální sestavy i pohybové gesto dirigenta.

6 PŘEDPOKLADY DĚTÍ HRY NA ZOBCOVOU FLÉTNU

Zobcová flétna je skutečný hudební nástroj, a ne pouhá hračka. Pokročilá hra na zobcovou flétnu je velmi obtížná, protože jako u většiny jednoduchých nástrojů, musí všechnu práci vykonat hráč bez pomoci klapek, kláves a jiných mechanických součástí, které by mu hru zjednodušily. Ve skutečnosti se jen málo dětí naučí hrát na zobcovou flétnu na pokročilé úrovni, ale téměř všem dětem může posloužit jako přípravný hudební nástroj. Při hře na zobcovou flétnu se dítě naučí poznávat jednoduché notové zápisy a osvojí si základní zásady hry na hudební nástroj. Flétna je i užitečným ukazatelem, učí-li se dítě hrát na zobcovou flétnu ve skupině. Pokud dítě spokojeně hraje jednoduché melodie ze školy, není ještě připraveno pro formální výuku na jiný hudební nástroj. Teprve až se dítě začne nudit při skupinových hodinách nebo mu začne vadit technické omezení nástroje, je vhodné začít s výukou hry na technicky složitější nástroj. (Ben-Tovim, 2007, s. 48)

6.1 Tělesné předpoklady

Většině dětí se zobcová flétna drží pohodlně a příjemně. V případě, že je mu nepříjemné vkládat si flétnu do úst nebo pokud ho namáhá kontrolované dýchání, pak nepocítí radost ze hry.

Ben-Tovim (2007, s. 49) vysvětluje, že při hře na flétnu dítě nejdříve používá prsty levé ruky, což pro něj nebývá nijak obtížné, protože už kolem šesti let má dobře vyvinutou tělesnou koordinaci. Nesnáze přicházejí, když dítě začne hrát levou i pravou rukou společně, nebo odděleně. Mnohé osmileté a devítileté děti (a dokonce i dospělí) tuto činnost nezvládnou zkoordinovat. Uspokojení ze hry na hudební nástroj, při vynaložení nízké tělesné námahy, mohou prožívat i křehké děti trpící dýchacími potížemi. Z toho důvodu, že při hře na zobcovou flétnu dítě nemůže uvolnit mnoho energie, přestane flétna častěji bavit chlapce než dívky.

6.2 Psychické předpoklady

Většině dětí zralých na školní docházku, nestojí nic v cestě, aby se naučily hrát jednoduché melodie na zobcovou flétnu, ačkoliv zpočátku používají jen prsty levé ruky.

6.3 Povahové předpoklady

Velké potěšení přináší hra na zobcovou flétnu dětem, které s oblibou zpívají. Divočejší a živější děti zvuk zobcové flétny ani hra na ni neuspokojí. Mírné a tiché děti, které se úspěšně naučí hrát na zobcovou flétnu, časem přejdou na jiné typy flétny a začnou vystupovat v mládežnických orchestrech nebo flétnových skupinách. (Ben-Tovim, 2007, s. 49)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

7.1 Charakteristika zařízení

Výzkumné šetření jsem provedla v Domě dětí a mládeže (dále jen DDM) Zvonek ve Vizovicích, v hudebním kroužku – Hra na zobcovou flétnu.

Při zpracování údajů a informací jsem vycházela z Výroční zprávy DDM Zvonek.

Dům dětí a mládeže vznikl už v roce 1985 pod vedením paní ředitelky Marie Klejchové, pod názvem Městský dům pionýrů a mládeže. V souvislosti se společenskými změnami a na pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, se název změnil na Městský dům dětí a mládeže. Do roku 1998 měl DDM svou právní subjektivitu, později spadl do komplexu Domu dětí a mládeže Astra ve Zlíně. Od 1. 1. 2007 nese tato příspěvková organizace název Dům dětí a mládeže Zvonek, ředitelkou se stala Zdeňka Šimoníková. Zřizovatelem je město Vizovice.

Přes různé změny, které DDM potkaly, zůstala náplň a činnost stejná. Hlavním úkolem je umožnit dětem a mládeži smysluplné využití volného času podle jejich zájmů, v co nejširší nabídce zájmových činností. DDM se také podílí na péči o nadané děti, žáky a studenty ve spolupráci se školami a dalšími institucemi a rovněž na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků.

DDM se nachází v městské části města Vizovice. Jedná se o jednopatrovou budovu, původně složenou ze dvou bytových jednotek. V suterénu je umístěna vytápěcí technika, šatny pro návštěvníky, místnost v níž je instalována keramická pec a k ní přilehlá keramická dílna s pracovními stoly. V přízemí budovy se nachází kancelář, klubovna, výtvarná dílna a sociální zařízení. V prvním poschodí najdeme kuchyň, velkou společenskou místnost a rovněž sociální zařízení. Součástí DDM je velká zahrada, kde je se plánuje výstavba dětského hřiště.

Zájmová činnost DDM se uskutečňuje v jednotlivých odděleních. Je prováděna v oblasti společenských věd a estetické výchovy a v oblasti tělesné výchovy a přírodovědy. DDM Zvonek pořádá každoročně kolem 40 zájmových útvarů, pod vedením 3 interních a 12 externích pracovníků. Zájmové útvary navštěvuje pravidelně v průměru 400 účastníků z řad široké veřejnosti. Na základě uzavřených dohod probíhají zájmové útvary také na ZŠ

Jasenná, ZŠ Zádveřice a ZŠ Bratřejov. Dále pak probíhá každý den v DDM mimoškolní klub s názvem „Třetáci“, který je určen pro děti ze třetích tříd a je náhradou za školní družinu.

Kromě zájmových útvarů nabízí široké veřejnosti různé druhy aktivit turistického, výtvarného a sportovního rázu. Jedná se především o sobotní akce – turistické vycházky, plavání v lázních Zlín, základy táboření a jiné dobrodružné cesty. Ve všední dny připravují pedagogové pro zájemce různé rukodělné a výtvarné činnosti – práce s přírodními materiály, keramickou hlinou, malování na textil a sklo, výroba a skládání z papíru, vaření a pečení. Mezi každoročně pořádané akce pro širokou veřejnost patří Čertovská diskotéka, Karneval na bruslích, Slet čarodějnic nebo ORIZARO – orientační závod rodin pohádkovým lesem.

Nedílnou součástí činnosti jsou prázdninové pobytové akce, příměstské a pobytové tábory v době podzimních, jarních, velikonočních a hlavních prázdnin.

7.2 Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumného šetření bylo zjistit, jak rodinné prostředí působí na hudebnost dítěte:

- *Ovlivňuje množství hudebních podnětů v rodině hudební schopnosti dítěte?*
- *Jaký je vztah dítěte k hudebnímu nástroji a jeho vztah ke cvičení na něj?*

Občas od rodičů, kteří přihlašují své dítě do zájmového útvaru hry na zobcovou flétnu, slýchám názor, že neví, zda se dítě v kroužku něčemu naučí, protože oni sami mají „hudební hluch“ a moc s dětmi nezpívají. Tímto šetřením bych ráda vyvrátila nebo potvrdila jejich myšlenku. Jsem si vědoma toho, že zkoumám příliš malý soubor, abych mohla své výsledky šetření zobecnit a vyvozovat z nich obecné závěry.

Tento malý průzkum mi též poslouží jako hodnotící materiál dětí. Výsledky šetření mi napoví, ve kterých hudebních schopnostech mají děti nedostatky a já mohu výuku upravit tak, abych se mohla zaměřit na jejich odstraňování u každého dítěte zvlášť.

7.3 Výzkumný soubor

Své šetření jsem uskutečnila u dětí, které navštěvují zájmový útvar – Hra na zobcovou flétnu, v Domě dětí a mládeže ve Vizovicích.

Šetření se zúčastnilo 11 dětí ve věku 6 – 9 let a také rodiče těchto dětí.

Pod mým vedením navštěvuje tento kroužek 12 dětí. Prvním rokem 6 dětí (z toho 3 chlapci a 3 dívky), druhým rokem 3 děti (dívky), a třetím rokem 3 děti (2 chlapci a dívka - trojčata). Šetření se nezúčastnil jeden chlapec ze začátečníků, z důvodu dlouhodobé nemoci.

Děti jsou rozděleny do skupinek po třech (viz Tabulka 1). S každou skupinkou se setkávám jednou týdně a výuka hry na flétnu trvá 60 minut.

Tabulka 1: Rozdělení dětí do skupin dle úrovně

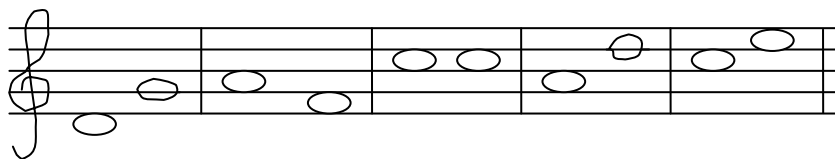
	Začátečníci	Mírně pokročilí	Pokročilí
Chlapci	2	0	2
Děvčata	3	3	1

7.4 Metodologie

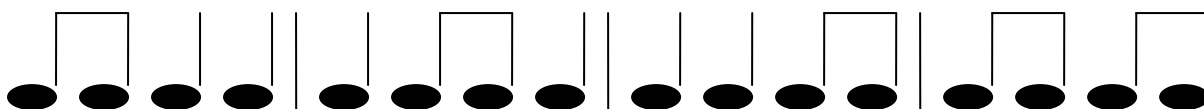
Pro účely výzkumného šetření byly použity následující techniky:

- **Prověrka hudebních schopností dětí**, která se skládala z 6 úkolů. Tuto prověrku jsem provedla s dětmi během výuky. Průběh testu byl následující: nejprve vždy jedno z dětí bylo odvedeno do prázdné místnosti, kde probíhala prověrka, zatím si ostatní děti dopisovaly noty do písniček nebo si malovaly. Tímto způsobem byly prostřídány postupně všechny děti. Dítě mohlo v prověrce dosáhnout maximálně 14 bodů. Níže uvádím graficky znázorněné úkoly.

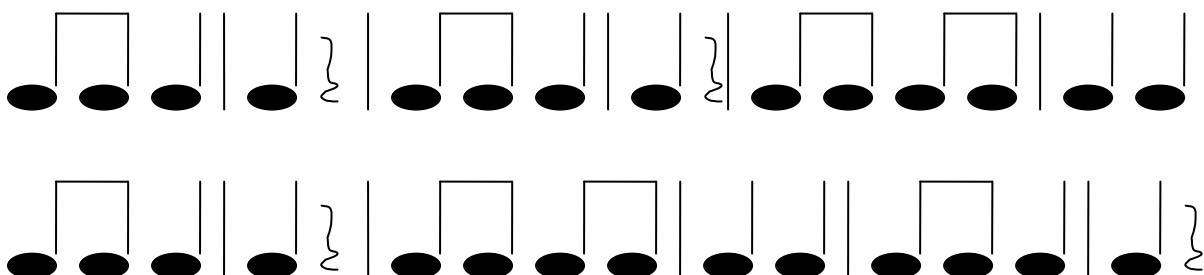
I. V prvním úkolu byla zjišťována citlivost pro výšku tónu. Zahrála jsem dítěti po sobě 2 tóny na flétnu a ono mi mělo zaznačit, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší. Mohlo získat maximálně 5 bodů.

II. U druhého úkolu jsme si zahráli na rytmickou ozvěnu. Zatleskala jsem rytmus (pro prvníčky 4 údery, druháci 5 a třetíáci 6 tlesknutí) a děti mi ho zopakovaly. Maximum 4 body.

III. Třetí úkol byl zaměřen taktéž na rytmické cítění. Vytleskala jsem dítěti rytmus známé krátké lidové písničky. Mělo poznat, o kterou písničku se jedná. Mohlo získat 1 bod.

IV. Další úkol zjišťoval znalost lidových písní a zároveň testoval hudební paměť dětí. Zahrála jsem dítěti, na flétnu, část známé písničky a při jejím opakování, jsem schválně zahrála jeden chybný tón. To stejné jsem udělala i u druhé písničky. Dítě mělo poznat, o které písničky se jednalo a také napsat slova z písni, u kterých jsem hrála falešně. Maximum bodů 4.

TRAVIČKA ZELENÁ

Česká (Pochodřák)

Veselé

1. Travička ze-le-ná, to je moje po-tě-še-ní, travička zelená,
to je mo-je pe-ři-na. Jak jen z ja-ra začne pučit, nechci já se
doma mučit. Tra-vič-ka ze-le-ná, to je mo-je pe-ři-na.

Detailed description: The image shows a musical score for the song 'Travička zelená'. It consists of three staves of music in a 2/4 time signature. The first staff starts with a treble clef and a common time signature (C). The second and third staves continue the melody. Chord diagrams are provided above the notes: C, G7, C, G7, C, G7, C, G7, C, G7, C, G7, C, G7, C. The lyrics are written below the notes, with the first line underlined: '1. Travička ze-le-ná, to je moje po-tě-še-ní, travička zelená, to je mo-je pe-ři-na. Jak jen z ja-ra začne pučit, nechci já se doma mučit. Tra-vič-ka ze-le-ná, to je mo-je pe-ři-na.'

VYLETĚLA HOLUBIČKA

Česká (Pochodový)

Svěže

1. Vy-le-tě-la ho-lu-bič-ka ze ská-ly, ze ská-ly,
pro-bu-di-la mo-dré o-či ze spa-ní, ní.

Detailed description: The image shows a musical score for the song 'Vyletěla holubička'. It consists of two staves of music in a 3/4 time signature. The first staff starts with a treble clef and a 3/4 time signature. The second staff continues the melody. Chord diagrams are provided above the notes: C, G7, Am, Em, F, C, Dm, C, G7, C, C. The lyrics are written below the notes: '1. Vy-le-tě-la ho-lu-bič-ka ze ská-ly, ze ská-ly, pro-bu-di-la mo-dré o-či ze spa-ní, ní.'

V. V pátém úkolu jsem nechala dítě zaspívat písničku, kterou si samo vybralo. Sledovala jsem, zda se nadechuje do břicha nebo zvedá ramena? Zpívá čistě? Má rytmické cítění? Je intonačně čistě nebo mimo? Zrychluje? Jak vyslovuje – artikulace? Otvírá ústa? Má zuby u sebe? Stojí přirozeně? Dívá se před sebe? Tento úkol jsem nebodovala, ale hodnotila slovně.

VI. Poslední úkol zkoumal kapacitu vzduchu v plicích, tzv. zkouška dechu. Pro všechny děti byla tato činnost známá, protože zkoušku dechu zařazují do výuky už od počátku fungování zájmového kroužku. U dětí je tato aktivita velmi oblíbená. V průběhu roku děti vidí, jak se jim zvyšuje kapacita objemu vzduchu v plicích, podle počtu narůstajících sekund. Dítěti jsem změřila, kolik sekund dokáže foukat do flétny na jeden nádech, když drží tón H1. Mělo 3 pokusy.

- **Dotazník určený pro děti i rodiče**, který zjišťoval, v jak bohatém hudebním prostředí se dítě pohybovalo a pohybuje. Tento dotazník dostali rodiče domů, kde jej spolu se svými dětmi vyplnili. Vrátilo se mi všech 11 dotazníků:

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk:

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často?.....
3. Které písničky tě naučila?.....
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání?.....
5. Zpíváš si doma společně s maminkou?.....
6. Zpívá si s tebou také tatínek?.....
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který?.....
8. Zpívá si s tebou babička?.....
9. Které písně tě naučila?.....
10. Kolik máš starších sourozenců?.....
11. Zpívá některý z nich s tebou doma?.....
12. Kterým písním tě naučili?.....
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který?.....
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš?.....
15. Které písně spolu zpíváte?.....

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu?.....
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas?.....
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který?.....
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které?.....
- e) Učili jste se tanečky podle hudby?.....
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy?.....
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš?.....

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač?.....
- b) Které písničky z nich pouštíte – české, cizí, dechovka, moderní?.....
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače?.....
- d) Které hudební cd doma máte?.....

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi?.....
- b) Které pořady máš nejraději?.....
- c) Které písně umíš z televize?.....
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“?.....

19. Jaká hudba se ti líbí?.....

20. Zpíváš rád-a?.....

21. Které písně, odkud je znáš?.....

22. Základní škola:

- a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“?.....
- b) Které písničky znáš z hudební výchovy?.....
- c) Co se ti líbí v hudební výchově?.....

23. Hra na flétnu:

- a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát?.....
- b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?.....
- c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?.....
- d) Jak často doma cvičíš?.....
- e) Jak dlouho doma cvičíš?.....
- f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi?.....

Prověrku hudebních schopností a dotazník jsem sestavovala podle testu z knihy Didaktika hudební výchovy I. (Sedlák, 1988, s. 56).

- k výzkumným metodám jsem zařadila i **pozorování** dětí v průběhu výuky

7.5 Výsledky šetření

Kazuistika č. 1 – Jana, 6 let

V prověrce hudebních schopností získala celkem 9 bodů ze 14 možných. (viz Tabulka 2, je zobrazena dále v textu)

Hodnocení zpěvu bylo kladné. Měla uvolněný a přirozený postoj. Zpívala hlasitě, čistě, artikulovala, držela rytmus.

Výsledky dotazníku:

Tatínek i maminka si s Janičkou občas zpívají. Od maminky při usínání slyšela ukolébavky. Od rodičů a babičky zná písně - Pec nám spadla, Skákal pes, Kočka leze dírou, Travička zelená, Polámal se mraveneček.

Mateřskou školu navštěvovala 3 roky, tam se zpívalo denně. Paní učitelka hrála dětem na klavír a flétnu, děti hrály na bubínek a tančily jednoduché tanečky.

Doma při práci hraje rádio a CD přehrávač, ze kterých je obvykle slyšet česká a country hudba. Blízké jsou pro Janičku písně od skupiny Maxim Turbulenc.

V domácnosti, kde Janička žije, se na televizi dívají ráno a večer. A ona sama sleduje pohádky a pořad Kouzelná školka. Známa píseň z televize je pro ni Dělání, dělání, písničky z hudebního pořadu Zpívánky a k oblíbeným patří písničky z pohádek.

Ráda zpívá i v hudební výchově, kterou mají ve školním rozvrhu jednou týdně. Zpívají klasické lidové písně.

Vztah k flétně: Flétna se jí líbí, především kvůli pískání. Při výuce ráda ukazuje kolik se toho doma zvládla naučit. Ví, že se bez domácího opakování nenaučí hrát, proto doma třikrát týdně, 15 minut na flétnu trénuje. Hru na hudební nástroj by doporučila svým kamarádům.

Shrnutí:

Ačkoliv v prověrce hudebních schopností získala nižší počet bodů, nelze Janičce upřít, že má dobrý základ v hudebním vnímání a její rodinné prostředí je bohaté na hudební vjemy.

Kasuistika č. 2 – Tereza, 6 let

V prověrce hudebních schopností získala 8 bodů ze 14 možných.

Hodnocení zpěvu bylo spíše kladné. Ačkoliv měla nepřírozený postoj a hůře artikulovala, zpívala hlasitě, rytmicky, čistě.

Výsledky dotazníku:

Maminka si při práci nezpívá, ale s Terezkou si zazpívá a naučila ji písně Pec nám spadla, Šla Nanyňka do zelí, také jí před spaním zpívala ukolébavky. S Terezkou si zpívá i tatínek a babička. Od ní zná píseň Pásla ovečky. Starší sourozence nemá.

Mateřskou školu navštěvovala 3 roky, tam se denně zpívalo. Paní učitelka hrála dětem na klavír, děti tančily jednoduché tanečky.

Doma hraje rádio jen zřídka. Mezi oblíbené zpěváky patří Karel Gott, Aneta Langerová.

Televizi sledují večer, kanál Jetix, oblíbený hudební film je High school musical. Zpívánky Terezka nesleduje.

Ráda zpívá písně Voda živá nebo písně z Jamese Bonda.

Vztah k flétně: Flétna se jí líbí, díky tomu, že se naučí poznávat noty a kvůli správnému dýchání. Ví, že se bez domácího opakování nenaučí hrát, proto doma dvakrát týdně, 20 minut na flétnu trénuje. Hru na hudební nástroj by doporučila i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získala nízký počet bodů a hodnocení zpěvu bylo spíše kladné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstala a vyrůstá není příliš pestré.

Kasuistika č. 3 – Michal, 7 let

V prověrce hudebních schopností získal 8 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen spíše negativně. Působil nejistě, díval se do země. Neudržel rytmus, zpíval mimo tóninu. Zapomněl slova už v první sloce.

Výsledky dotazníku:

Rodiče i babička si s Míšou občas zpívají, zná od nich písně Kočka leze dírou, Skákal pes, Pec nám spadla. Tatínek hraje na kytaru.

Mateřskou školu navštěvoval 3 roky, tam se občas zpívalo. Paní učitelka hrála dětem na klavír, děti hrály na bubínek a učily se jednoduché tanečky.

Doma slýchává hrát rádio i CD přehrávač, s českou, cizí i moderní hudbou. Oblíbené CD jsou písně s Dádou Patrasovou a Zpívánky.

V televizi sleduje pohádky, večerníček, filmy pro děti, pořad Kouzelná školka i hudební pořad Zpívánky. Zpívá rád, ale neví které písně.

Vztah k flétně: Flétna se mu líbí, díky tomu, že se naučí hrát písničky. Ví, že se bez domácího opakování nenaučí hrát, proto doma třikrát až čtyřikrát týdně, 15-20 minut trénuje na flétnu. Hru na hudební nástroj by doporučil i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získal nízký počet bodů a hodnocení zpěvu bylo spíše záporné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstal a vyrůstá není příliš bohaté na hudební vjemy.

Kasuistika č. 4 – Nela, 8 let

V prověrce hudebních schopností získala 13 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen velmi kladně. Uvolněný postoj, zpěv čistý, rytmický, hlasitý, dobře artikuluje.

Výsledky dotazníku:

Maminka, která hraje na flétnu, si při práci i s Nelinkou často zpívá. Též jí zpívala ukolébavky. Tatínek si s Nelou nezpívá, babička někdy – například píseň Eliška, nebyla pyšná. Starší sourozence nemá. S kamarády si Nela též zpívá, především v dětském hudebním souboru Vizovjének.

Mateřskou školu navštěvovala 3 roky, tam se občas zpívalo. Paní učitelka hrála dětem na kytaru a housle, děti hrály na „orffovy nástroje“ (triangl, paličky, činely) a tančily jednoduché tanečky. Odtud zná písně Bylo jedno paraplíčko, Zajíček v své jamce.

Doma se při práci pouští rádio, především česká hudba. Oblíbené CD jsou se žánrem country, folk nebo českou populární hudbou, písně Kdyby tady byla taková panenka.

Na televizi se dívají večer nebo když prší. Nela sleduje pořady pro děti – Večerníček, Šikulové, Kouzelná školka, někdy i pořad Zpívánky.

Nejraději poslouchá dětské písně a folkovou a folklórní hudbu. Zpívá velmi ráda, hlavně písně od maminky a z tanečního souboru Vizovjének.

Hudební výchovu má jednou týdně ve školním rozvrhu, líbí se jí zpívání a píseň Co to zvoní.

Vztah k flétně: Flétna se jí líbí, díky tomu, že dá vzít kamkoli s sebou. Ví, že se bez domácího opakování nenaučí hrát, proto doma 2-3x týdně, 15 minut trénuje na flétnu. Hru na hudební nástroj by doporučila i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získala vysoký počet bodů a hodnocení zpěvu bylo velmi kladné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstala a vyrůstá je velmi bohaté na hudební vjemy.

Kasuistika č. 5 – Kristina, 8 let

V prověrce hudebních schopností získala 12 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen spíše záporně. Přirozený postoj, zpěv falešný, špatná artikulace, ale držela rytmus.

Výsledky dotazníku:

Maminka si při práci zpívá dvakrát až třikrát do týdne, Kristinku naučila různé dětské písně, zpívala jí ukolébavky. Tatínek, který hraje na kytaru, i babička si s Kristinkou též zpívají. Starší sourozence nemá. S kamarády si zpívá písně od Dády Patrasové.

Mateřskou školu navštěvovala 3 roky, tam se denně zpívalo. Paní učitelka hrála dětem na klavír, děti hrály na triangl nebo bubínek a tančily jednoduché tanečky. Odtud zná písně Skákal pes, Zajíček v své jamce.

Někdy doma hraje rádio nebo CD přehrávač, ze kterého se linou převážně moderní a cizí písně. K oblíbeným patří muzikál Mamma mia a zpěvačka Dáda Patrasová.

Televizi sledují večer, nejčastěji seriály. Kristinka zná z televize dětské písně, ale pořad Zpívánky nesleduje.

Líbí se jí moderní hudba. Ráda zpívá písně, které zná ze školy nebo televize.

Hudební výchovu má jednou týdně, odtud zná lidové písně a líbí se jí zpívání.

Vztah k flétně: Flétna se jí líbí. Nástroj pro dceru vybrali rodiče. Kristinka ví, že se bez domácího opakování nenaučí hrát, doma trénuje podle chuti a hraje dokud ji nejde správně zahrát vybraná písnička. Hru na hudební nástroj by doporučila i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získala vysoký počet bodů, ale hodnocení zpěvu bylo spíše záporné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstala a vyrůstá je celkem bohaté na hudební vjemy.

Kasuistika č. 6 – Petra, 8 let

V prověrce hudebních schopností získala 13 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen spíše záporně. Nejistý, shrbený postoj, pohled na zem. Zpěv rytmický s drobnými intonačními chybami, tichý.

Výsledky dotazníku:

Maminka, která hraje na flétnu, si při práci i s Petruškou někdy zpívá. Naučila ji koledy, ukolébavky jí nezpívala. Tatínek a babička si s ní též nezpívají, ale zpívají si s ní kamarádi, nejčastěji písničky z televize. Staršího sourozence Petra nemá.

Mateřskou školu navštěvovala 3 roky, tam se zpívalo denně. Paní učitelka dětem nehrála, ale děti hrály na dětské housle a kytaru a učily se jednoduché tanečky. Odtud zná píseň Holká modrooká.

Doma se z rádia a CD přehrávače pouští česká i moderní hudby. Oblíbená zpěvačka je Ewa Farna, jinak doma vlastní CD různých žánrů.

Na televizi se dívají večer, Petra sleduje dětský pořad Jetix, Zpívánky nesleduje. K oblíbeným písním z televize patří skladby od Hany Montany.

Petra zpívá ráda písně Ewy Farne, které zná z rádia nebo z CD nosičů.

Hudební výchovu má zařazenu dvakrát týdně ve školním rozvrhu, učí se tam valašské písně a baví jí zpívání.

Vztah k flétně: Flétna se jí líbí. Ví, že se bez domácího opakování nenaučí hrát, doma trénuje jednou týdně, půl hodiny. Hru na hudební nástroj by doporučila i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získala vysoký počet bodů, ale hodnocení zpěvu bylo spíše záporné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstala a vyrůstá není příliš pestré na hudební vjemy.

Kasuistika č. 7 – Tereza, 8 let

V prověrce hudebních schopností získala 13 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen spíše kladně. Ačkoliv měla nepřírozený postoj a hůře artikulovala, zpívala rytmicky a čistě.

Výsledky dotazníku:

Maminka si při práci někdy zpívá. Terezku naučila některé lidové písničky, písničky z pohádek a maminka si s ní doma zpívá a slýchávala od ní i ukolébavky. Tatínek ani babička, ani kamarádi si s Terezkou nezpívají.

Mateřskou školu navštěvovala 4 roky, tam se denně zpívalo. Paní učitelka dětem hrála na kytaru, klavír a klávesy a děti hrály na činely, triangl, bubínek a tamburínu. Učily se jednoduché tanečky.

Doma se při práci pouští rádio i cd přehrávač. Poslouchají převážně české melodie a písničky z pohádek. Vlastní hudební CD především českých skupin a zpěváků. Například Olympic, Čechomor, Lucie Bílá.

Televizi sledují spíše večer, Tereza má v oblíbě pohádky o zvířátkách, zná písně z pohádek, Večerníčků i ze Zpívánek.

Zpívá ráda a líbí se jí písničky z pohádek.

Hudební výchovu má zařazenu jednou týdně ve školním rozvrhu, učí se tam lidové písně a písně od Jarka Nohavici. Líbí se jí tam, jak paní učitelka pěkně hraje na klavír různé písně.

Vztah k flétně: Flétna se jí líbí, už proto, že se na ni učila i maminka a Terezku na ni bavilo pískat. Myslí si, že se na flétnu naučí hrát i bez cvičení na ni. Doma trénuje nepravidelně, 5 minut a někdy i půl hodiny. Hru na hudební nástroj by doporučila i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získala vysoký počet bodů a hodnocení zpěvu bylo spíše kladné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstala a vyrůstá je celkem bohaté na hudební podněty.

Kasuistika č. 8 – Václav, 9 let

V prověrce hudebních schopností získal 6 bodů ze 14 možných.

Zpěv nebyl hodnocen, protože se styděl zazpívat.

Výsledky dotazníku:

Maminka si při práci nezpívá, Vaškovi zpívala ukolébavky. Maminka, tatínek, babička, kamarádi ani starší sourozenec si s Vaškem nezpívají.

Mateřskou školu navštěvoval 3 roky, tam se občas zpívalo. Paní učitelka dětem hrála na klavír a děti hrály na bubínky. Neučily se tanečky podle hudby.

Doma jim při práci hraje rádio nebo CD přehrávač s českými melodiemi.

V televizi sleduje komedie, zapíná ji spíše večer. Na pořad Zpívánky se podívá někdy.

Kolonku s otázkami – Jaká hudba se ti líbí? Zpíváš rád?, nevyplnil.

Hudební výchovu má zařazenu jednou týdně ve školním rozvrhu, učí se tam lidové písně.

Vztah k flétně: Flétna se mu líbí, chce se na ni naučit hrát. Ví, že se bez domácího opakování na ni nenaučí hrát, doma někdy trénuje, půl hodiny. Hru na hudební nástroj by doporučil i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získal velmi nízký počet bodů a zpěv nemohl být hodnocen. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstal a vyrůstá je málo pestré na hudební podněty.

Následují sourozenci – trojčata: Adéla, Štěpán a Martin.

Kasuistika č. 9 – Adéla, 9 let

V prověrce hudebních schopností získala 12 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen spíše kladně. Ačkoliv hůře artikulovala, zpívala rytmicky a čistě, stála uvolněně.

Výsledky dotazníku:

Maminka si při práci nezpívá, ale zpívala Adélce ukolébavky. Maminka, tatínek a babička si s Adélkou občas zpívají. Od babičky zná píseň Uvázali kozu. S kamarádkou si zpívá písničky Marjánko, Jaro už je tu.

Mateřskou školu navštěvovala 3 roky, tam se denně zpívalo. Paní učitelka dětem hrála na klavír a flétnu, děti hrály na bubínek a paličky, a učily se jednoduché tanečky. Odtud zná písně Na jaře, Pásla ovečky.

Doma se při práci pouští rádio i CD přehrávač. Poslouchají převážně české melodie a písničky z pohádek. Zná píseň Když jde malý bobr spát, a skupinu ABBA.

Televizi sledují podle pořadů, které se jim líbí, například Ranč u Zelené sedmy, Země dinosaurů. Adélka umí z televize píseň Když se dívám na sebe a písně z pořadu Zpívánky.

Zpívá ráda, třeba píseň naučenou z CD nosiče - Je známo, že pan Šafa.

Hudební výchovu má zařazenu jednou týdně ve školním rozvrhu, učí se tam dětské písně - Malé kotě. Líbí se jí tam zpívání.

Vztah k flétně: Flétna se jí líbí, ale proč už neodpověděla. Myslí si, že se na flétnu naučí hrát i bez cvičení na ni. Doma trénuje jednou denně. Hru na hudební nástroj by doporučila i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získala vysoký počet bodů a hodnocení zpěvu bylo spíše kladné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstala a vyrůstá je celkem bohaté na hudební vjemy.

Kasuistika č. 10 – Štěpán, 9 let

V prověrce hudebních schopností získal 12 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen spíše kladně. Ačkoliv měl nejistý postoj i výraz, zpíval rytmicky a ve správné tónině.

Výsledky dotazníku:

Maminka, která hraje na flétnu, si při práci pouští rádio, Štěpánka naučila písničku Já do lesa nepojedu, Kalamajka a slýchával od ní i ukolébavky. Společně s maminkou, tatínkem, babičkou a kamarády si nezpívá. Ale babička ho naučila písničku Uvázali kozu.

Mateřskou školu navštěvoval 3 roky, tam se občas zpívalo. Paní učitelka dětem hrála na klavír a flétnu, děti hrály na dětské hudební nástroje, a učily se jednoduché tanečky. Odtud zná písničku Na jaře.

Doma hraje rádio i CD přehrávač, poslouchá se česká, cizí i moderní hudba. Písničky z rádia neumí žádné a doma mají CD od Ewy Farne, Kabáty a písničky z pohádek.

Televizi sledují ráno a večer. Pořad Zpívanky Štěpánek občas sleduje.

Na otázku, jestli rád zpívá, odpověděl: „Jak kdy“.

Hudební výchovu má zařazenou jednou týdně ve školním rozvrhu, odtud zná písničku Marjánko.

Vztah k flétně: Flétna se mu líbí, hraje na ni, aby se naučil správně dýchat. Doma trénuje dvakrát týdně, různě dlouho. Hru na hudební nástroj by doporučil i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získal vysoký počet bodů a hodnocení zpěvu bylo spíše kladné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstal a vyrůstá je celkem bohaté na hudební vjemy.

Kasuistika č. 11 – Martin, 9 let

V prověrce hudebních schopností získal 13 bodů ze 14 možných.

Zpěv byl hodnocen kladně. Měl uvolněný postoj, zpíval nahlas, rytmicky a ve správné tónině.

Výsledky dotazníku:

Maminka si práci nezpívá, ale Martinka naučila písničku Prší, prší, Skákal pes a slýchával od ní ukolébavky. Společně s maminkou, tatínkem, babičkou a kamarády si nezpívá. Babička ho naučila písničku Uvázali kozu.

Mateřskou školu navštěvoval 3 roky, tam se denně zpívalo. Paní učitelka dětem hrála na klavír a flétnu, děti hrály na paličky, bubny, triangl, a učily se jednoduché tanečky. Odtud zná svou oblíbenou písničku Běžela ovečka.

Doma občas hraje rádio i CD přehrávač, poslouchá se moderní hudba. Z CD nosičů zná Martin píseň Je známo, že pan Šafra, Doma mají hudební CD – Děcké pecky, ABBA, Když jde malý bobr spát.

Televizi sledují přes týden ráno a večer do 19 hodin, o víkendu do 21 hodin. K oblíbeným pořadům patří Ranč u Zelené sedmy, ranní pohádky a Zpívánky.

Martinovi se líbí moderní hudba. Na otázku, jestli rád zpívá, odpověděl: „I jo i ne“.

Hudební výchovu má zařazenou jednou týdně ve školním rozvrhu, líbí se mu tam zpívání a odtud zná píseň Já jsem kovaříček.

Vztah k flétně: Flétna se mu líbí, chtěl se na ni naučit hrát. Ví, že se bez domácího opakování na flétnu nenaučí hrát. Doma trénuje dvakrát týdně, 20 minut. Hru na hudební nástroj by doporučil i svým kamarádům.

Shrnutí:

V prověrce získal vysoký počet bodů a hodnocení zpěvu bylo kladné. Hudební prostředí, ve kterém vyrůstal a vyrůstá, je docela bohaté na hudební vjemy.

Následující Tabulka 2 shrnuje výsledky z prověrky hudebních schopností dětí. (vysvětlivky k hodnocení zpěvu: +++ velmi kladně; ++ kladně; + spíše kladně; - spíše záporně; 0 nezpíval)

Tabulka 2: Výsledky hudební prověrky dětí

Úroveň	Zastoupení dětí	Věk	Body	Zpěv
Začátečníci	Jana	6	9	++
	Tereza	6	8	+
	Michal	7	8	-
	Nela	8	13	+++
	Vašek	9	6	0
Mírně pokročilí	Kristina	8	12	-
	Petra	8	13	-
	Tereza	8	13	+
Pokročilí	Adéla	9	12	+
	Štěpán	9	12	+
	Martin	9	13	++

ZÁVĚR

Cílem mého šetření, bylo zjistit, zda množství hudebních podnětů v rodině ovlivňuje hudebnost dětí.

Z hudební prověrky dětí vyplývá (viz Tabulka 2), že průměrný počet bodů u začátečníků je 9, avšak Vašek a Nela se od tohoto průměru výrazně odchyľují. Pokud u těchto dětí srovnáme výsledky prověrky hudebních schopností spolu s výsledky jejich dotazníků o rozsahu hudebních vjemů v jejich rodině, můžeme pozorovat odlišnosti. Vašek získal 6 bodů v prověrce a jeho rodinné prostředí je podnětově chudé na hudební vjemy, zatímco Nela získala vysoký počet bodů 13 a její rodinné prostředí je podnětově bohaté na hudební vjemy. Z této skutečnosti můžeme usuzovat, že hudebnost dětí je pravděpodobně závislá na pestrosti hudebních podnětů v rodině. Tedy čím kvalitnější a pestřejší hudební prostředí dítěti nabídneme, tím vyšší je hudebnost dětí.

Stejný závěr se potvrdil i u trojčat, ze skupiny pokročilých. Tyto děti dosáhly téměř stejného počtu bodů v hudební prověrce a ačkoliv se jejich výpovědi v dotaznících lehce odlišovaly, je zřejmé, že vyrůstaly ve stejném rodinném prostředí s velmi podobnými hudebními podněty.

Prezentované výsledky mého zkoumání (které samozřejmě nelze zobecňovat) na sledované skupině dětí ukázaly, jak velice subjektivní jsou prožitky spojené s vnímáním hudby a jak jsou obtížně objektivně zachytitelné zejména u dětské osobnosti. Samozřejmě vždy záleží i na celkovém psychickém stavu dětí, který se mění v průběhu času.

Důležitým zjištěním tohoto šetření je skutečnost, že naše rodiny i děti jsou v podstatě „zpevně“ a hudba je obklopuje téměř denně. Též že děti hudbu různých žánrů pro svůj život bytostně potřebují, protože je pro ně hudba, jak se domnívám, v převážné většině zdrojem kladných citových prožitků.

Z průzkumu také vyplynul překvapivě pozitivní vztah žáků ke studovanému hudebnímu nástroji. Většina z dětí si je vědoma, že zvládnutí nástroje je záležitost dlouhodobá a náročná na trénink. V dnešní době, kdy je většina činností a aktivit zaměřena na tzv. „rychlý efekt“ je tento poznatek potěšující.

Přínosem práce je zjištění, že hudebnost dětí je pravděpodobně závislá na bohatém základu hudebních podnětů v rodině. Z uvedených důvodů je velmi důležité, abychom dětem už od narození poskytovali pestré hudební zážitky a prohlubovali kladný vztah k hudbě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BEN-TOVIM, A., DOUGLAS, B. *Hudební nástroj a naše dítě*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-206-5.
- BRUCEOVÁ, T. *Předškolní výchova*. 1.vyd. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5.
- ČAČKA, O. *Psychologie – duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1.vyd. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-060-0.
- ČAČKA, O. *Psychologie dítěte*. 2.vyd. Brno: Sursum, 1996. ISBN 80-85799-03-0.
- ČÍŽKOVÁ, J, a kol. *Přehled vývojové psychologie*. 2.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0629-2.
- D'ANDREA, F. *Rozvíjíme hudební vnímání a vyjadřování*. 1.vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-232-7.
- DANIEL, L. *Metodika hudební výchovy*. 1.vyd. Olomouc: Votobia Production, 1992. ISBN 80-7067-098-3.
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. 2.vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-626-8.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum – základní metody a aplikace*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- Hudební škola Yamaha* [online]. [cit. 2009-4-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek4005.htm>>.
- JÁNSKÝ, P. *Já, písnička - zpěvník pro žáky základních škol*. Cheb: Music Cheb, 1993.
- KOHOUTEK, R. *Základy psychologie osobnosti*. 1.vyd. Brno: Cerm, 2000. ISBN 80-7204-156-8.
- LANGMEIER, J, KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2.vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- LISÁ, L. *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. 1.vyd. Praha : Avicenum, 1986.
- LÝSEK, F, a kol. *Metodika hudební výchovy*. 1.vyd. Praha: SPN, 1972.
- MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. 2.vyd. Praha: Avicenum, 1989.

MERTIN, V, GILLERNOVÁ, I. a kol. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-779-X.

ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. 1. vyd. Praha: Pyramida, 1989. ISBN 80-7038-078-0.

SEDLÁK, F. a kol. *Didaktika hudební výchovy I*. 2.vyd. Praha: SPN, 1988. ISBN 80-7239-060-0.

SEDLÁK, F. *Psychologie hudebních schopností a dovedností*. 1.vyd. Praha: Supraphon, 1989. ISBN 80-7058-073-9.

SEDLÁK, F. *Základy hudební psychologie*. 1.vyd. Praha: SPN, 1990. ISBN 80-04-20587-9.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0841-3.

ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*. 1.vyd., Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-237-9.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DDM Dům dětí a mládeže.

CSN Centrální nervová soustava.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rozdělení dětí do skupin dle úrovně.....	32
Tabulka 2: Výsledky hudební prověrky dětí.....	47

SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazníky dětí
2. Hudební prověrky dětí

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍKY DĚTÍ

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: *Janov 6 let*

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často?..... *občas*
3. Které písničky tě naučila?..... *peťovka, spodi, sňo, laol, pes, krotko, kice, ohron*
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání?..... *ano*
5. Zpíváš si doma společně s maminkou?..... *ano*
6. Zpívá si s tebou také tatínek?..... *někdy, ano*
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který?..... *klavír - klavír*
8. Zpívá si s tebou babička?..... *ano*
9. Které písně tě naučila?..... *travička, kulma*
10. Kolik máš starších sourozenců?..... *ne*
11. Zpívá některý z nich s tebou doma?..... *ne*
12. Kterým písním tě naučili?..... *-*
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který?..... *-*
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš?..... *ano*
15. Které písně spolu zpíváte?..... *polomol u mrazeměch*

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu?..... *3 roky*
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas?..... *denně*
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který?..... *klavír, flétna*
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které?..... *hudební*
- e) Učili jste se tanečky podle hudby?..... *ano*
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy?..... *polomol, opečky*
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš?..... *-*

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač?..... *ano*
- b) Které písničky z nich použítte – české, cizí, dechovka, moderní?..... *české, country*
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače?..... *polomol u mrazeměch*
- d) Které hudební cd doma máte?..... *jde, jde mrazeměch - maxim turbulenc*

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi?..... *večer - no no*
- b) Které pořady máš nejraději?..... *polomol, hudební školka*
- c) Které písně umíš z televize?..... *klavír*
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívanky“?..... *ano*

19. Jaká hudba se ti líbí?..... písničky a poloděky
20. Zpíváš rád-a?..... ano
21. Které písně, odkud je znáš?..... taloni - televizí

22. Základní škola:

- a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“?..... 1x
- b) Které písničky znáš z hudební výchovy?..... kate ke dion andullo refiroa
- c) Co se ti líbí v hudební výchově?..... zpívaní

23. Hra na flétnu:

- a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát?..... ano
- b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?..... líbí se mi pskonal
- c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?..... ne
- d) Jak často doma cvičíš?..... 3x týdně
- e) Jak dlouho doma cvičíš?..... 15 minut
- f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi?..... ano

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: TEREZA, 6 let

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? NE
3. Které písničky tě naučila? PEC NAM PRADLA, JLA NAUYOZA OO ZOU!
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? ANO
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? ANO
6. Zpívá si s tebou také tatínek? ANO
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? TATÍNEK - KYTARA
8. Zpívá si s tebou babička? ANO
9. Které písně tě naučila? HOUFEM OVEČKY
10. Kolik máš starších sourozenců? 0
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? NE
12. Kterým písním tě naučili? /
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? /
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? ANO
15. Které písně spolu zpíváte? /

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? 3
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? DENNĚ
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? ANO - KLAVÍR
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? NE
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? ANO
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy? /
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš? NA VELKÉM OŘECHU

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? VELMI MALO
- b) Které písničky z nich pouštíte – české, cizí, dechovka, moderní? ČESKÉ I CIZÍ
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače? KARLA GOTTA, ANIETU LANGEROVOU
- d) Které hudební cd doma máte? /

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? VEČER
- b) Které pořady máš nejraději? NETX
- c) Které písně umíš z televize? HIGH SCHOOL MUSICAL
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“? NE

19. Jaká hudba se ti líbí?..... ANETA LANGER., KAREL GOTT.....
20. Zpíváš rád-a?..... ANO.....
21. Které písně, odkud je znáš?..... JAMES BOND., VODA ŽIVÁ - Z RÁDIA.....

22. Základní škola:

- a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“?.....
b) Které písničky znáš z hudební výchovy?.....
c) Co se ti líbí v hudební výchově?.....

23. Hra na flétnu:

- a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát?..... ANO.....
b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?..... KLAVÍR, HAVČEK, LOT A DECKU.....
c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?..... NE.....
d) Jak často doma cvičíš?..... 2 X TYDNE.....
e) Jak dlouho doma cvičíš?..... 20 MIN.....
f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi?.....

ANO, NA FLETNU

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: MICHAL, 7 let

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? *někdy ano*
3. Které písničky tě naučila? *stáhal pes, kochka ztráta dítka, ... klasika, začala dom' písní*
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? *ne*
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? *ano*
6. Zpívá si s tebou také tatínek? *někdy ano při kytarě*
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? *tatínek, kytara*
8. Zpívá si s tebou babička? *ano*
9. Které písně tě naučila? *nic nám spadla*
10. Kolik máš starších sourozenců? *0*
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? *0*
12. Kterým písním tě naučili? *0*
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? *0*
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? *ne*
15. Které písně spolu zpíváte? *0*

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? *3 roky*
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? *občas*
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? *ano, klavír*
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? *publika*
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? *ano*
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy?
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš?

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? *ano*
- b) Které písničky z nich použítte – české, cizí, dechovka, moderní? *rock, folk*
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače?
- d) Které hudební cd doma máte? *pleměň s Dádem, Petrasovou, Zpíváčky*

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? *podle programu – co nás zajímá*
- b) Které pořady máš nejraději? *reálnost, pohádky, filmy pro děti, koncertní sítalka*
- c) Které písně umíš z televize?
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“? *ano*

19. Jaká hudba se ti líbí?.....

20. Zpíváš rád-a?..... *ano*

21. Které písně, odkud je znáš?.....

22. Základní škola:

a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“?..... *1x*

b) Které písničky znáš z hudební výchovy?.....

c) Co se ti líbí v hudební výchově?.....

23. Hra na flétnu:

a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát?..... *ano*

b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?..... *Zahjal mě, G'ho se mi fouka a m*

c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?..... *ne*

d) Jak často doma cvičíš?..... *3-4 x týdně*

e) Jak dlouho doma cvičíš?..... *15-20 minut*

f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi?..... *ano*

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: NELA, 8 let

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? ANO ZPÍVÁ, TEMĚŘ POŘÁD
3. Které písničky tě naučila? VĚTŠINU, KTERÉ UMÍM, HLAVNĚ LIDOVÉ
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? ANO
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? ANO
6. Zpívá si s tebou také tatínek? NE
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? MAHINEA – FLÉTNÁ (TROCHU)
8. Zpívá si s tebou babička? NĚKDY
9. Které písně tě naučila? ELIŠKA – NEBYLA PÝŠNÁ
10. Kolik máš starších sourozenců? 4
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? 4
12. Kterým písním tě naučili? 4
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? 4
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? ANO
15. Které písně spolu zpíváte? TY KTERÉ JSME SE NAUČILI V NĚKTERÉM SOUBORU VIZOVANĚK

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? 3
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? OBČAS
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? KYTARA, HOUSLE
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? ČINELKY, PALÍČKY, TRIANGL
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? ANO
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy? BYLO JEDNO PARAPLÍČKO, ZAVÍČEK V SVĚTĚ VAHOC
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš? —

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? ANO
- b) Které písničky z nich použítte – české, cizí, dechovka, moderní? ČESKÉ – HLAVNĚ
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače? KDYBY TADY BYLA, TADOUA PANENKA – ŽALMAN
- d) Které hudební cd doma máte? FOLKOVÉ, COUNTRY, ČESKÝ POP

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? KDYŽ PRSÍ, VEČER
- b) Které pořady máš nejraději? PRO DĚT (VEČERNÍČEK, ŠIKULOVÉ, KOZUŠKA ŠKOLKA)
- c) Které písně umíš z televize? NEVÍM
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“? NĚKDY

19. Jaká hudba se ti líbí? FOLKLORNÍ, FOLKOVÁ, DĚTSKÉ PÍSENIČKY.....
20. Zpíváš rád-a? ANO, POŘÁD A KŮDE.....
21. Které písně, odkud je znáš? HLAVNĚ * VÍROVĚŘEKU, OD MAMINKY.....

22. Základní škola:

- a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“? 1x.....
b) Které písničky znáš z hudební výchovy? CO TO ZVONI, CO TO CINKÁ.....
c) Co se ti líbí v hudební výchově? ZPÍVÁNÍ.....

23. Hra na flétnu:

- a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát? ANO.....
b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj? PROTOŽE SE DA' VZÍT KAMKOLIV S SEBOU.....
c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování? NE.....
d) Jak často doma cvičíš? 2-3x TÝDNĚ.....
e) Jak dlouho doma cvičíš? 15 MIN.....
f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi? ANO.....

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: KRISTINA 8 LET

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často?..... ANO, 2-3x TYDNE
3. Které písničky tě naučila?..... VSECHNY, DETSKE
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání?..... ANO
5. Zpíváš si doma společně s maminkou?..... ANO
6. Zpívá si s tebou také tatínek?..... ANO
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který?..... TA TA - KYTARA
8. Zpívá si s tebou babička?..... ANO
9. Které písně tě naučila?..... KLASICKE, DETSKE
10. Kolik máš starších sourozenců?..... NEMAM
11. Zpívá některý z nich s tebou doma?..... /
12. Kterým písním tě naučili?..... /
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který?..... /
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš?..... ANO
15. Které písně spolu zpíváte?..... OD DÁDY, PATRASOVA

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu?..... 3
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas?..... DENNE
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který?..... ANO, KLAVIR
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které?..... TRIANG, BUBINEK
- e) Učili jste se tanečky podle hudby?..... ANO
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy?..... SKAKAL PES, ZAJICEK V SVE
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš?..... SKAKAL PES

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač?..... NEKDY
- b) Které písničky z nich použítte – české, cizí, dechovka, moderní?..... CIZI, MODERNI
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače?..... MAMMA MIA, DADA, PATRASOVA
- d) Které hudební cd doma máte?..... MNOHO

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi?..... VEČER
- b) Které pořady máš nejraději?..... SERIALY
- c) Které písně umíš z televize?..... DETSKE
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“?..... NE

19. Jaká hudba se ti líbí?.....MODERNÍ.....

20. Zpíváš rád-a?.....ANO.....

21. Které písně, odkud je znáš?.....ZE SKOLY, TELEVIZE, RYCHLE PISNE.....

22. Základní škola:

a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“?.....1.....

b) Které písničky znáš z hudební výchovy?.....LIDO NE.....

c) Co se ti líbí v hudební výchově?.....ZPIVANI.....

23. Hra na flétnu:

a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát?.....ANO.....

b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?.....VYBRALI HO RODICE.....

c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?.....NE.....

d) Jak často doma cvičíš?.....PODLE CHUTI.....

e) Jak dlouho doma cvičíš?.....AZ MNE JDE ZAHADIT VYBRANA PISNICKA.....

f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi?.....ANO.....

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: PETRA, 8 let

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? mírně, dříve než teď
3. Které písničky tě naučila? kolady
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? NE
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? mírně
6. Zpívá si s tebou také tatínek? NE
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? maminka na flétnu
8. Zpívá si s tebou babička? NE
9. Které písně tě naučila? X
10. Kolik máš starších sourozenců? X
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? X
12. Kterým písním tě naučili? X
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? X
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? Ano
15. Které písně spolu zpíváte? písničky z televizí

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? 3 roky
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? denně
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? X
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? dětské housle a byčara
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? Ano
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy? dětské písničky
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš? holka modrých vlasů

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? Ano
- b) Které písničky z nich použít – české, cizí, dechovka, moderní? české i cizí
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače? od Evy Šamkové
- d) Které hudební cd doma máte? více žádných

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? každý den
- b) Které pořady máš nejraději? NETIX
- c) Které písně umíš z televize? klavír, Mom sara a H. 2.0
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“? NE

19. Jaká hudba se ti líbí? *Enya, Barbra*.....

20. Zpíváš rád-a? *Ano*.....

21. Které písně, odkud je znáš? ~~zpíváš~~ *rádiové, CD*.....

22. Základní škola:

a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“? *2krát*.....

b) Které písničky znáš z hudební výchovy? *talánské písničky*.....

c) Co se ti líbí v hudební výchově? *zpívání*.....

23. Hra na flétnu:

a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát? *Ano*.....

b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj? *líbí se mi*.....

c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování? *NE*.....

d) Jak často doma cvičíš? *1krát týdně*.....

e) Jak dlouho doma cvičíš? *půl hodiny*.....

f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi? *Ano*

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: TEZEKA, 8 let

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? ANO, NĚKDY
3. Které písničky tě naučila? LIDOVÉ, Z POHÁDEK
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? ANO
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? ANO
6. Zpívá si s tebou také tatínek? NE
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? ANO - FLETNA
8. Zpívá si s tebou babička? NE
9. Které písně tě naučila? /
10. Kolik máš starších sourozenců? /
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? /
12. Kterým písním tě naučili? /
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? /
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? NE
15. Které písně spolu zpíváte? /

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? 4
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? JENNĚ
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? KYTARA, KLAVÍZ, KLAVESY
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? CINYLY, TRIANGL, BUBINEZ, TANBURIKA
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? ANO
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy? NEVI
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš? ZADNOU

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? ANO
- b) Které písničky z nich pouštíte – české, cizí, dechovka, moderní? ČESKÉ, Z POHÁDEK
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače? Z POHÁDEK
- d) Které hudební cd doma máte? ČÁSTI ZPĚVÁČŮ, SKUPINY OLYMPIA, ČECHOPOP, L BILBA, POHÁDEK...

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? NA VEČER
- b) Které pořady máš nejraději? POHÁDKY, O ZVÍŘATECH
- c) Které písně umíš z televize? Z POHÁDEK, Z VEČERNÍKŮ
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“? ANO

19. Jaká hudba se ti líbí?..... NEVÍ
20. Zpíváš rád-a?..... ANO
21. Které písně, odkud je znáš?..... Z PŮHÁDEK (& TELEVIZE, CD...)

22. Základní škola:

- a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“?..... 1x
- b) Které písničky znáš z hudební výchovy?..... LIZOVÉ, OD J. NOHAVY I
- c) Co se ti líbí v hudební výchově?..... PÍSNÍČKY, HRA P. UČITELKY NA KLAVÍR

23. Hra na flétnu:

- a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát?..... ANO
- b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?..... HRÁLA NA NĚJ MAMINKA, BAVILO DĚ PÍSEKAT
- c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?..... ANO
- d) Jak často doma cvičíš?..... NEPRAVDĚLNĚ
- e) Jak dlouho doma cvičíš?..... 5 MIN - NĚKDY PŮL HODINY
- f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi?..... ANO

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk:

VÁCLAV, 9

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často?..... *ne*
3. Které písničky tě naučila?.....
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání?..... *ano*
5. Zpíváš si doma společně s maminkou?..... *ne*
6. Zpívá si s tebou také tatínek?..... *ne*
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který?..... *ne*
8. Zpívá si s tebou babička?..... *ne*
9. Které písně tě naučila?.....
10. Kolik máš starších sourozenců?..... *1*
11. Zpívá některý z nich s tebou doma?..... *ne*
12. Kterým písním tě naučili?.....
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který?..... *ne*
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš?..... *ne*
15. Které písně spolu zpíváte?.....

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu?..... *3*
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas?..... *občas*
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který?..... *na klavír*
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které?..... *na bubínky*
- e) Učili jste se tanečky podle hudby?..... *ne*
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy?.....
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš?.....

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač?..... *ano*
- b) Které písničky z nich pouštíte – české, cizí, dechovka, moderní?..... *české*
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače?.....
- d) Které hudební cd doma máte?.....

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi?..... *nič*
- b) Které pořady máš nejraději?..... *komedie*
- c) Které písně umíš z televize?.....
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“?..... *někdy*

19. Jaká hudba se ti líbí?.....

20. Zpíváš rád-a?.....

21. Které písně, odkud je znáš?.....

22. Základní škola:

a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“?..... 1

b) Které písničky znáš z hudební výchovy?.. lidově

c) Co se ti líbí v hudební výchově?.....

23. Hra na flétnu:

a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát?.. ano

b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?.. protože chci mít na něho klíč

c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?.. ne

d) Jak často doma cvičíš?.. nikdy

e) Jak dlouho doma cvičíš?.. 30 minut

f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi?.. ano

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk:

Adéla 9 let

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? *ne*
3. Které písničky tě naučila? *dechovky*
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? *kdysi jsem byla malá tak ano*
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? *občas*
6. Zpívá si s tebou také tatínek? *občas*
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? *klavír*
8. Zpívá si s tebou babička? *občas*
9. Které písně tě naučila? *maršaly, krasu*
10. Kolik máš starších sourozenců? *0*
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? *ne*
12. Kterým písním tě naučili? *0*
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? *klavír*
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? *ano*
15. Které písně spolu zpíváte? *maršalka, marienka, jako je náš svět*

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? *3x*
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? *ano*
- c) Hrálá vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? *klavír, flétna*
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? *tuben, malý klavír*
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? *ano*
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy? *na svět, písně o věčích*
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš? *na svět*

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? *ano*
- b) Které písničky z nich použíté – české, cizí, dechovka, moderní? *české*
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače? *kdysi jsem byla malá tak ano*
- d) Které hudební cd doma máte? *občas*

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? *před spaním ráno se dívám*
- b) Které pořady máš nejraději? *řada u televize a dříve se mě divosavci*
- c) Které písně umíš z televize? *kdysi jsem byla malá tak ano*
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“? *ano*

19. Jaká hudba se ti líbí? *je nám všem poměrně podobná*.....

20. Zpíváš rád-a? *ano*.....

21. Které písně, odkud je znáš? *sed*.....

22. Základní škola:

a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“? *1x*.....

b) Které písničky znáš z hudební výchovy? *malé kabe*.....

c) Co se ti líbí v hudební výchově? *zpívání*.....

23. Hra na flétnu:

a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát? *ano*.....

b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj?.....

c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování? *ano*.....

d) Jak často doma cvičíš? *alčas*.....

e) Jak dlouho doma cvičíš? *1x deset*.....

f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi? *ano*.....

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: *Štěpán* *9 let*

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? *Ne ona si radši musí řídit*
3. Které písničky tě naučila? *Je do toho nějaká du, seala, majka, mib, mil, mib*
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? *ano zpívala*
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? *ne*
6. Zpívá si s tebou také tatínek? *ne*
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? *ano maminka hraje na flétnu*
8. Zpívá si s tebou babička? *ne*
9. Které písně tě naučila? *Uspávali: káma, ušma*
10. Kolik máš starších sourozenců? *0*
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? *ne*
12. Kterým písním tě naučili?.....
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? *ano hraje na klavír*
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? *ne*
15. Které písně spolu zpíváte?.....

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? *3 roky*
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? *Zpívali jsm tam občas*
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? *ano na klavír a lesňnu*
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? *ano*
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? *ano*
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy? *na jare, na jare čep, jele o květině*
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš?.....

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? *ano*
- b) Které písničky z nich použíté – české, cizí, dechovka, moderní? *české, cizí, moderní*
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače? *základní*
- d) Které hudební cd doma máte? *Čes. Farma, pohádky, kulová*

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? *ráno a večer*
- b) Které pořady máš nejraději?.....
- c) Které písně umíš z televize?.....
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívánky“? *občas je*

19. Jaká hudba se ti líbí?.....
20. Zpíváš rád-a? *jakdy*.....
21. Které písně, odkud je znáš?.....

22. Základní škola:

- a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“? *1x*.....
b) Které písničky znáš z hudební výchovy? *Maxyálno Maxyálno má*.....
c) Co se ti líbí v hudební výchově?.....

23. Hra na flétnu:

- a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát? *ano*.....
b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj? *Protože mi se dobře dýchá*.....
c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování?.....
d) Jak často doma cvičíš? *2x týdně*.....
e) Jak dlouho doma cvičíš? *nechtím*.....
f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi? *ano*

DOTAZNÍK

Vážení rodiče, chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Tento dotazník slouží jako doplněk ke zpracování diplomové práce, jež se zabývá rozvíjením hudebních dovedností dětí. Předem Vám děkuji za ochotu a zapojení do mého průzkumu.

Helena Pšenčíková

Křestní jméno, věk: *Martin* - *9 let*

1. Maminka a tatínek:

2. Zpívá si maminka při práci – jak často? *ne*
3. Které písničky tě naučila? *první, jedna dvě, klona jde, a bálal, pes, a dalaš*
4. Zpívala ti ukolébavky při uspávání? *zpívala*
5. Zpíváš si doma společně s maminkou? *ne*
6. Zpívá si s tebou také tatínek? *ne*
7. Hraje někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj – na který? *maminka hrávala na klavír*
8. Zpívá si s tebou babička? *ne*
9. Které písně tě naučila? *uvádela kožu*
10. Kolik máš starších sourozenců? *0*
11. Zpívá některý z nich s tebou doma? *ne*
12. Kterým písním tě naučili? *ne*
13. Hraje někdo ze sourozenců na hudební nástroj – na který? *obadva na klavír*
14. Máš kamaráda nebo kamarádku, s kterými si zpíváš? *ne*
15. Které písně spolu zpíváte? *rodinou*

16. Návštěva mateřské školy:

- a) Kolik roků jsi navštěvoval-a mateřskou školu? *3 roky*
- b) Zpívali jste tam denně nebo jen občas? *denně*
- c) Hrála vám paní učitelka na hudební nástroj, na který? *klavír, klavír*
- d) Hráli jste na dětské hudební nástroje, na které? *palíčky, bubny, triangle,*
- e) Učili jste se tanečky podle hudby? *jo*
- f) Které písně si pamatuješ z mateřské školy? *kečela ovčka hore do kopečka,*
- g) Kterou z nich nejraději zpíváš? *kečela ovčka hore do kopečka,*

17. Poslech hudby z rádia nebo z cd- přehrávače:

- a) Hraje u vás doma při práci rádio nebo cd-přehrávač? *někdy hraje*
- b) Které písničky z nich použítte – české, cizí, dechovka, moderní? *moderní*
- c) Které písně umíš z rádia/cd-přehrávače? *jo, mamka, ja, ja, ja*
- d) Které hudební cd doma máte? *deček, pecky, abba, gipsy, ja, malý bobrušák,*

18. Pořady televize:

- a) Kdy se doma díváte na televizi? *průběžně u nás a nejvíce do 7 hodin ráno do 9h,*
- b) Které pořady máš nejraději? *Práci u pětce, sedmi, ráno, pořady*
- c) Které písně umíš z televize? *Madre*
- d) Sleduješ v televizi hudební pořad „Zpívanky“? *jo*

19. Jaká hudba se ti líbí? *Moderní*.....

20. Zpíváš rád-a? *ne*.....

21. Které písně, odkud je znáš? *Cydyš je malý bobek*.....

22. Základní škola:

a) Kolikrát týdně máš, ve školním rozvrhu, předmět „Hudební výchova“? *1*.....

b) Které písničky znáš z hudební výchovy? *Já jsem kovářek*.....

c) Co se ti líbí v hudební výchově? *zpívání*.....

23. Hra na flétnu:

a) Líbí se ti nástroj, na který se učíš hrát? *jo*.....

b) Proč sis vybral-a právě tento nástroj? *chtěl jsem se do umění hrát*.....

c) Myslíš, že se na flétnu můžeš naučit hrát i bez domácího opakování? *ne*.....

d) Jak často doma cvičíš? *2 x týdně*.....

e) Jak dlouho doma cvičíš? *20 min*.....

f) Doporučil-a bys hru na flétnu nebo na nějaký jiný hudební nástroj kamarádovi? *jo*.....

PŘÍLOHA P II: HUDEBNÍ PROVĚRKY DĚTÍ

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: JANA

BOHY CELKEM: 96

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

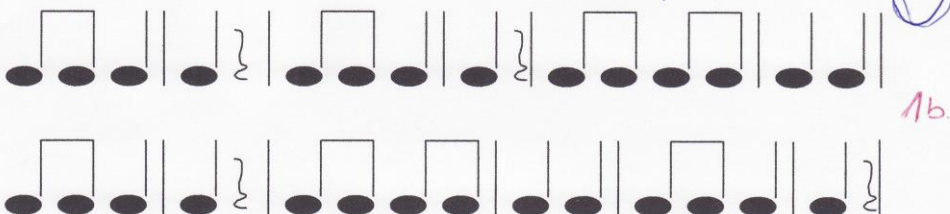

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

III. Která píseň má tento rytmus?

MAĽIČKA

IV. Zahraj ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

TRAVIČKA
ZELENA 1.

POTEŠENÍ 2.

VYLETĚLA HOLUBIČKA X

V. Zazpívej písničku, kterou máš ráda.

SE DĚLY DVE VEVERKY
UVOLNĚNÍ, PŘIROZENÝ POSTOJ.
ZPĚV HLASITĚ, ČISTĚ, ZUBY OD SEBE, ARTIKULACE
BEZ PRŮ RYTHMUS. NEZVEDÁ RADIENA.

PROBUDILA

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 6 sekund
2. 6 s
3. 7 s

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

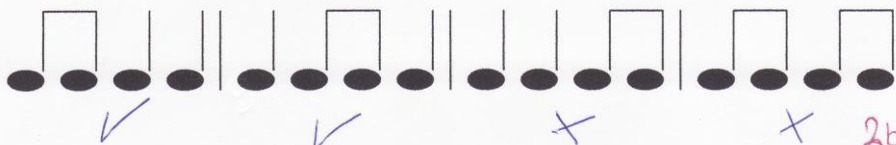
Jméno: **TEREZKA**

BODY CELKEM: 8b

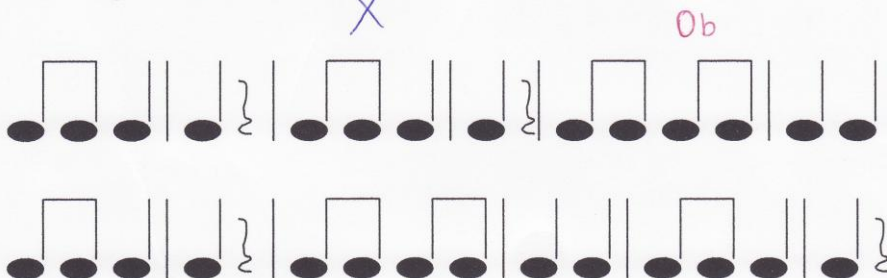
I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

III. Která píseň má tento rytmus?

IV. Zahraj ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. TRAVIČKA ZELENÁ ✓

X

2. VYLETĚLA HOLUBIČKA X

X

1b.

V. Zaspívej písničku, kterou máš ráda.

BĚŽELA OVEČKA

STOJÍ NEPŘIROZENĚ. ZPÍVÁ HLASITĚ,
RYTMICKY SPRÁVNĚ, ČISTĚ. ZUBY
U SEBE. NADECHUJE SE HRUDNÍKEM.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 6 sekund

2. 9s

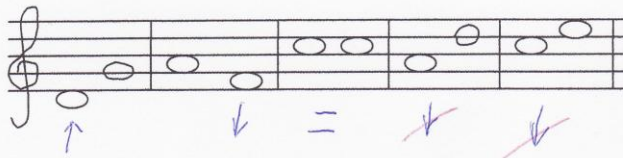
3. 7s

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: MICHAL

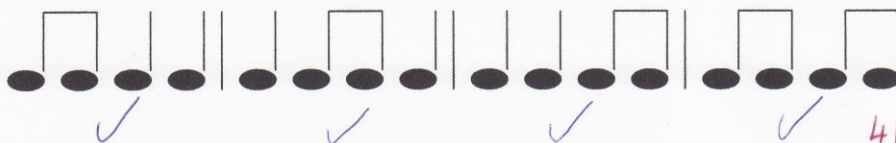
BODY CELKEM: 8b

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

3b

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

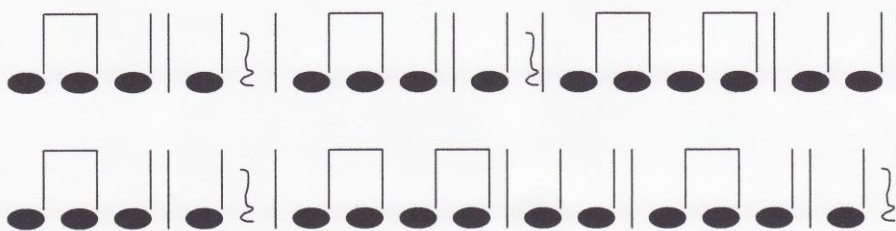

4b.

III. Která píseň má tento rytmus?

X

0b.

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. TRAVIČKA ZELENÁ X

X

2. VYLETĚLA HOLUBIČKA X

PRODILA ✓

1b.

V. Zazpívej písničku, kterou máš ráda.

SKALAL PES

NEJISTÝ POSTOJ. DÍVÁ SE DO ZETĚ.
MEDŘÍ RYTHMUS. ZPÍVÁ HLUBOKO, ZUBY U SEBE.
ZAPOMNĚL SLOVA V 1. SLOCE.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 8 sekund

2. 11s

3. 10s

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno:

KIKI

BODY CELKEM: 12b.

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

4b.

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

4b.

III. Která píseň má tento rytmus?

0b.

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. Travička selmá ✓ POTĚŠENÍ ✓ 2. VYLETĚL A S HOLOBICKA ✓

4b.

V. Zazpívej písničku, kterou máš rád-a.

Beskyde

PEŘOZENÍ POSTOJ,
ZUBY USEBE,
SPATNÁ TONINA,
ZPĚV FALEŠNÍ,
ALE RYTMICKY SPRÁVNĚ.

PROBUDIL A ✓

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

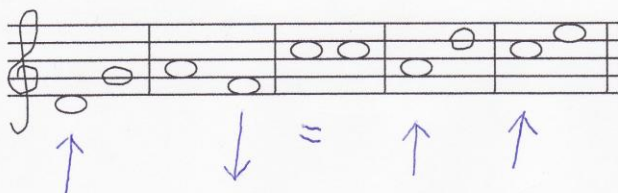
1. 10s 2. 9s 3. 11s

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: TERKA

BODY CELKEM: 13b.

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

5b.

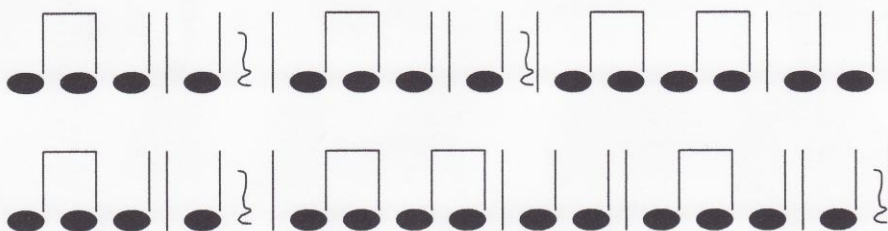
II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

4b.

III. Která píseň má tento rytmus? X

0b.

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. TRAVIČKA ZELENAJ POTĚŠENÍ ✓ 2. VÍLETĚLA HOLUBIČKA ✓ 4b
PROBUDILA ✓

V. Zazpívej písničku, kterou máš rád-a.

KOMÁŘI SE ŽENILI

STOJÍ NEPŘIROZENĚ. DIVÁ SE NA
ZETI. PŘI ZPĚVU MÁ ZUBY U SEBE,
NÍZKÁ ARTIKULACE. ZPÍVÁ RYTMICKY
A INTONAČNĚ SPRÁVNĚ.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 11 sekund 2. 12 s 3. 10 s

J

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: *Petra*

BODY CELKEM: 13b

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

A musical staff with five measures. Below the staff, blue arrows and symbols indicate pitch comparisons: an upward arrow under the first note, a downward arrow under the second, an equals sign under the third, and two upward arrows under the fourth and fifth notes.

5b

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

A rhythmic notation consisting of a horizontal line with vertical stems and dots below. There are four groups of notes, each with a blue checkmark underneath. The groups consist of: 1) four eighth notes, 2) four eighth notes, 3) four eighth notes, and 4) four eighth notes.

4b

III. Která píseň má tento rytmus?

~~X~~ 0b.

Two lines of rhythmic notation. Each line contains four groups of notes: 1) two eighth notes, 2) a quarter note followed by a quarter rest, 3) two eighth notes, and 4) a quarter note followed by a quarter rest.

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. TRAVIČKA, ZELENA, POTĚŠENI ✓

2. VYLETĚLA HOLUBIČKA, PROBUDILA ✓

4b.

V. Zaspívej písničku, kterou máš rád-a.

BĚŽELA OVEČKA

STOJÍ NEJISTĚ, LEHCE SHRBENĚ. DÍVÁ SE NA ZEMI. ZPÍVÁ TIŠE, RYTMICKY SPRÁVNĚ S MALINKÝMI INTONAČNÍMI NEPŘESNOSTMI.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 13 s

2. 11 s

3. 10 s

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: *Nela*

BODY CELKEM: *136.*

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

5b.

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

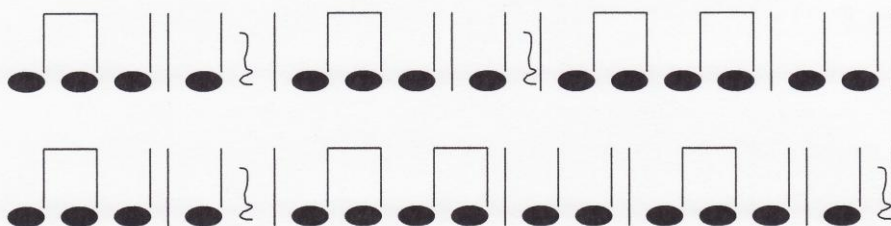

4b.

III. Která píseň má tento rytmus?

X

0b.

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. TRAVIČKA ZELENÁ ✓
POTĚŠENÍ ✓

2. VYLETĚLA HOLUBIČKA ✓
PROBUDILA ✓ *4b.*

V. Zazpívej písničku, kterou máš rád-a.

KUKULENKO KDE VSI BYLA

UVOLNĚNÝ POSTOJ. DÍVÁ SE PŘED SEBE. ZPÍVÁ ČISTĚ, NAHLAS. OTVÍRÁ ÚSTA, ZUBY OD SEBE. NADECHUJE SE DO BŘICHA. UDRŽUJE RYTMUS.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. *12s*

2. *13s*

3. *13*

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: VAŠEK

BODY CELKEM: 6b.

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

↑ ↓ = ↑ ~~↓~~

4b.

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

1b.

III. Která píseň má tento rytmus?

X

0b.

IV. Zahraj ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. TRAVIČKA ZELENA 2. ✓

X
X

1b.

V. Zazpívej písničku, kterou máš rád-a.

X

odmítl zazpívat, styděl se.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 9s

2. 10s

3. 11s

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: *Adéla*

BODY CELKEM: 12 b.

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

5b

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

2b

III. Která píseň má tento rytmus?

MALÍČKÁŠU HUSI

1b

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. *TRAVIČKA ZELKNA* ✓
POTĚŠENÍ ✓

2. *VYLETĚLA HOLV BIČKA* ✓
PROBUĎILA ✓

4b

V. Zaspívej písničku, kterou máš rád-a.

BĚŽELA OVEČKA

UVOLNĚNÍ POSTOJ. DÍVÁ SE PŘED SEBE. ZPÍVÁ RYTMICKY, SPRÁVNÁ TÓNINA, HLASITĚ, ŽUBY U SEBE. PŘI NÁDECHU SI POMÁHÁ RUKAMA.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. *23s*

2. *20s*

3. *25s*

1

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: *Nandora* ~~XXXXXXXXXX~~

BODY CELKEM: 13b

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

A musical staff with a treble clef. The notes are: G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4. Handwritten blue arrows indicate pitch changes: up for G to A, down for A to B, equals for B to A, up for A to G, and up for G to F. A red '5b' is written to the right.

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

A sequence of 16 eighth notes on a staff. The notes are: G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3. Blue checkmarks are under the 2nd, 5th, 8th, and 11th notes. A red '4.b' is written at the end.

III. Která píseň má tento rytmus? X

Two lines of rhythmic notation. The first line shows a sequence of notes: G4, A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F3, E3, D3, C3. The second line shows a similar sequence but with different note values and rests. A red '0b' is written between the two lines.

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. *Aravička zelená* ✓
poděšená ✓
2. *vyletěl holubička* ✓
probudila ✓ 4b

V. Zazpívej písničku, kterou máš rád-a.

skákal pes

UVOLNĚNÝ POSTOJ. ZPÍVÁ HLASITĚ,
RYTMICKY, DOBRÁ TÓNINA. PŘI NADECHOVÁNÍ
ZVEDÍ RUKY

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 23s
2. 25s
3. 25s

VLASTNÍ PROVĚRKA HUDEBNÍCH SCHOPNOSTÍ

Jméno: *Jiřena*

BODY CELKEM: 12b.

I. Zaznač, zda byl druhý tón stejný, nižší nebo vyšší:

5b.

II. Vytleskej rytmus, který ti předvedu:

3b.

III. Která píseň má tento rytmus? 0b.

IV. Zahraji ti části 2 známých písniček. Při jejich opakování zapískám, v každé písni, nesprávný tón. Napiš slova z písni, u kterých jsem hrála falešně:

1. *Travička melná* ✓
POJĚŠENÍ ✓

2. *Vyletěla holubička* ✓
Probudila ✓

4b

V. Zazpívej písničku, kterou máš rád-a.

Běhála oveska.

NEJISTÝ PASTOJ I ZPĚV.
TÓNINA SPRÁVNÁ I RYTMUS
UDRŽUJE. TICHÝ HLAS. HRUDNÍ
DÝCHÁNÍ.

VI. Zkouška dechu – změřím ti jak dlouho dokážeš foukat do flétny na jeden nádech, držíš notičku H1. Máš 3 pokusy:

1. 24s 2. 26s 3. 25s